

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ГУМАНСЬКІ КОЛЯДОСПИВИ

Хрестоматія

Умань
Візаві
2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ГУМАНСЬКІ КОЛЯДОСПИВИ

Хрестоматія

Умань
Візаві
2021

УДК 398.8(477.46)

Г 94

Рецензенти:

Семенов О. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Дмитренко М. К., доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу української та зарубіжної фольклористики . Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського НАН України

Йовенко Л. І., доктор педагогічних наук, професор кафедри української літератури, українознавства та методики їх навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

*Рекомендовано до друку Вченою радою Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини (протокол № 7 від 25.11.2020 року)*

Гуманські колядоспіви : Хрестоматія / Уклад.
Н. П. Сивачук. Умань : Візаві, 2021. 172 с.

У хрестоматії зібрано колядоспіви, записані науковцями науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школі» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, але й збирачами минулого: В.Доманицьким, О.Діденко, В.Ілляшевичем, Хр. Ящуржинським.

Навчальний посібник стане в нагоді студентам філологічних спеціальностей і викладачам вищих закладів освіти, дослідникам усної народної словесності та всім, кого зацікавлять проблеми історії української фольклористики.

УДК 398.8(477.46)

© Сивачук Н.П., 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
Апокрифічні колядки	8
Колядки парубкові.....	68
Колядки хазяйці	88
Колядки дівчині	89
Колядки бабусі.....	137
Пісні, що співають на Уманщині на свято Маланки.....	145
Йорданські пісні з Уманщини	155
Народне обрядодійство «Коза» (інтермедія).....	166

ПЕРЕДМОВА

Традиційна побутова культура Уманщини – це складний комплекс надабнь духовної і матеріальної діяльності краян упродовж віків, до якого належать звичаї, обряди, вірування, світоглядні і побутово-правові установки, моделі поведінки, моральні норми, усна словесність.

Вчені вважають, що в українській фольклористиці регіональне вивчення усної народної творчості найвиразніше виявляється в практиці місцевих збирачів, виданні збірників фольклорних записів з окремих місцевостей, у проведенні експедиційних досліджень, групуванні архівних матеріалів зібрань фольклорних матеріалів.

Значний доробок у справу дослідження регіонального фольклору належить В.Гнатюку, Б.Грінченку, К.Квітці, Ф.Колесі, А.Кримському, О.Роздольському, П.Чубинському, В.Шухевичу, Д.Яворницькому.

Фольклор історичної Уманщини досліджували Алешо О., Біляшівський М., Воропай О., Гнатюк В., Гурин І., Діденко О., Доманицький В., Зінчук С., Ілляшевич В., Комарницький М., Курінний П., Кучережко Н., Мицик М., Прісовський І., Стефанович В., Танцюра Г., Фіялко Т., Храбан Г., Щербань С., Щербаківський В., Щербаківський Д., Ящуржинський Хр.

При Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини у 1998 році було створен науково-дослідну лабораторію «Проблеми підготовки студентів-філологів до

українознавчої роботи в школі». Її структурним підрозділом є центр дослідження фольклору історичної Уманщини, фахівці якого (Гончарук В.А., Йовенко Л.І., Циганок О.О., Денисюк О.Ю., Мамчур Н.С., Кириченко В.Г., Санівський О.О., Сивачук Н.П., Терешко І.Г.) працюють над збереженням автентичної культури регіону. Фольклорні експедиції на чолі з науковцями лабораторії побували майже у сіх селах історичної Уманщини. Фольклор, зібраний нами упродовж двох десятиліть, упорядковано у науковий архів, який став цінним надбанням, яким можна поділитися із колегами-фольклористами усієї України.

У цьому виданні ми вмістили колядоспіви, записані не тільки нашими науковцями, але й збирачами минулого, такими, як-от: В.Доманицький, О.Діденко, В.Ілляшевич, Хр. Ящуржинський. Ми спостерегли, що колядки, записані ними багато десятиліть тому, дійшли у незмінному вигляді до нашого часу, що є свідченням життєвості традиції колядування у нашому регіоні.

Апокрифічні колядки

Розіграй, Давиде!¹
Од сьогодні та й до пору
Син Маріїн прийде.
Вдарте струни сміло,
Звеселися, Діво,
Бо вже твій Син воплотився,
Взяв на себе діло.
А Ірод проклятий
Став барзо ридати,
Он же сказав, що Бог прийде
Царствіє відбирати.
Плюндрує, плюндрує,
Смерть дітям готує,
Ой на горі та й на Голгофії
Діток презентує.
Чотириста та й на десять тисяч
Дітей вигубляв.
А мати ридає,
Жальом умліває.
Вона своїх чотирьох синів мертвих оглядає.

*Записано 04.07.2001 р.
від Качур Антоніни Платонівни, 1926 р.н.,
в с. Максимівка Уманського району*

А Марія по світу ходила,²
Вона Ісуса, вона Христа
При собі носила.
До бідного пана-ляха
Та й на ніч просила:
– Ой же, пане-ляшку,
Бідний чоловічку,
Прийми ж мене, паночку,

¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Хоч на одну нічку.
– Рад би я прийняти,
Та мала хата, малі діти –
Нема де подіти.
Є у мене шопка,
Хатинка старенька.
У тій хатинці панна ночувала,
А над тею хатиною звізда осіяла.
Звізда осіяла, – весь мир звеселяла,
Що в нашої Діви Марії
Христос родився!

*Записано у 1989 р. від
Гаркавої Ганни Михайлівни,
1921 р.н., в с. Вербувата
Христинівського гор-ну.*

Ясна зоря всьому світу засвітила,³
Що Пречиста Сина-Бога зродила.
У вертепі між бидлятами на сіні
Ладить мати постіль – ложе дитині.
Під голову стелить зілля пахуче,
Щоб не гризла солома колюча,
Бо у неї для дитинки малої
Ані шовку, ні пеленки м'якої.
Ой зачули знадвору пташатка,
Як клопочеться мати дитятка,
Полетіли гаєм, полем, лісами,
Позносили пір'я дзьобками.
По пірцеві поскидали м'якому
І встелили теплим пухом солону.
Ясна зоря у Віфліємі сяє,
Діва Марія над дитятком співає.
А пташата разом з нею до хору
Колядують Спасу світа знадвору.

*Записано 30.06.2001 р.
від Сук Марії Фрісанівни
в с. Легедзине Тальнівського р-ну*

³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

А Марія Діва по світу ходила,⁴
Вона Ісуса, вона Христа
При собі носила.
Вона до бідного пана-ляха
Та й на ніч попросила:
– Ой же пан-ляшку, бідний чоловічку,
Прийми ж мене, паночку,
Хоч на одну нічку.
– Рад би я прийняти, радий перегріти:
Мала хата, малі діти – нема де подіти.
Єсть у мене чінка, хатинка старенька.
У тій хатці Панна ночувала,
А над тею хатиною звізда засіяла.
Звізда осіяла – весь мир звеселився,
Що в нашої Діви Марії Христос народився!

*Записала Чеботай В.В. у 1993 р.
від Гаркавої Килини Матвіївни, 1923 р.н.,
в с. Вербувата Христинівського району*

Нова новина: породила Мати Сина,⁵
Породила в Іфліємі[Віфліємі] Марія Єдина
Не в царських палатах і не в убогій хаті.
– Лю-лю, лю-лю, Сину, будь зі мною довіку.
Де сам підеш – мене візьмеш
Та й за Матір єдину.
Там на Страшнім Суді будуть усі люди,
Там будуть молити і Бога просити,
Щоб дав нам Бог в царстві своїм та на вік віків жити.

*Записано 03.07. 2002 р.
від Баранюк Лідії Андріївни, 1919 р.н.
в с. Молодецьке Маньківського р-ну*

⁴ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

З Новим роком ідем від хати до хати,⁶
Просимо Христа Ісуса, люди, привітати.
Коляда, коляда, яка ти нам мила,
Що Пречиста Діва Сина породила,
Сина породила в місті Віфліємі –
Засмутився лютий Ірод у Єрусалимі.

*Записано 03. 07. 2002 р.
від Куценко Марії Федорівни
у с. Молодецьке Маньківського р-ну*

На синім небі, на синім небі зіронька сяє.⁷
Христа малого щиро вітаєм!
У Віфліємі, у Віфліємі стайні низенькі,
Дитя родилось, Ісус маленький.
Дитя родилось, дитя родилось, ручки складало,
Всіх засмучених радо вітало.
Отож до нього, отож до нього всі ми прийдімо,
Христу малому поклін дадімо.

*Записано 03. 07. 2002 р.
від Куценко Марії Федорівни
в с. Молодецьке Маньківського р-ну*

Славнеє народження, Божая Сила,⁸
Що народила Діва Марія Божого Сина.
Народився сам Ісус Христос із Діви в стайні,
Щоб не дізналася жидовина Божої тайни.
Христа зустріли ангели, з небес летючи
Темної ночі, ясної миті. Христа славим!

*Записала Лукашевська Ганна у 2002 р.
в с. Рогова Уманського р-ну
від Клименко Ганни Йосипівни, 1931 р.н.*

Стоїть береза тонка, висока, листом широка.⁹

⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁸ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Приспів: *Ой, дай, Боже!*
На тій березі сокіл сидить.
Ой сидить же він та далеко видить.
Ой видить же він на морі корабля.
На тім кораблі Панна Марія
Шила кошулю своєму крулю:
Коло коміра – місяць та зоря,
Коло пазушки – золоті ланцюжки,
Коло пелени – тури-гулани.
Місяць та зоря будуть світати,
Золоті ланцюжки будуть бряжчати.
Різні пташечки будуть співати,
Тури-гулани будуть гуляти.

*Записала Кравчук Мар'яна у 2000р.
в с. Антонівка Уманського р-ну
від Омельчук Катерини Федорівни, 1937 р.н.*

Прийшла слава по всім світі¹⁰
У панськiм повіті:
Панна Сина породила,
У яслина положила,
Сіном-сінцем притрусила.
Син до Матки примовляє:
– Постій, Матка, не лякайся,
Ти Панною називайся.
Трудно Христа утаїти,
Над ним ангел буде піти
Як на землі, так на небі.
Добрий вечір!

*Записано 03. 07. 2002 р.
у с. Молодецьке Маньківського р-ну
від Довбуш Христини Сергіївни, 1915 р.н.*

¹⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Чудесна зірка десь сіяє,¹¹
До Віфлієма запрошає,
Де Спаситель народився
І у вертепі уместився.
Вітай нам, зірко, ясна, мила.
Для всіх щаслива тая хвиля,
У котрій Христа ізвіщаєш,
Нас з неволі вибавляєш.
Тож веселімся і співаймо,
Різдво Ісуса прославляймо!
Він же дасть нам все, що треба,
Запровадить нас до неба.
Христу-дитятку поклонімося!
І просимо смиренно нині
Всі його про мир в родині!
Бо де в родині мирно й тихо,
Там зникає всяке лихо.
Бо де згода процвітає,
Там Христос перебуває.

*Записано 04. 07. 2003 р.
в с. Томашівка Уманського р-ну
від Мельник Олександри Тимофіївни, 1927 р.н.*

Христос родився,¹²
В Бога воплотився.
Ангели співають,
Царя вітають,
Поклон воздають.
Пастирі іграють:
– Чудо, чудо! – повідають.

¹¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Небо і земля,
Небо і земля
Нині торжествують.
Ангели з людьми,
Ангели з людьми
Весело празнують.

Христос родився,
В Бога воплотився.
Ангели співають,
Царя вітають,
Поклон воздають.
Пастирі іграють:
– Чудо, чудо! – повідають.

І ми рожденому,
І ми рожденому
Поклон йому даймо,
– Слава в вишніх,
Слава в вишніх! –
Йому заспіваймо.

Христос родився,
В Бога воплотився.
Ангели співають,
Царя вітають,
Поклон воздають.
Пастирі іграють:
– Чудо, чудо! – повідають.

*Записано 04. 07. 2004р.
в с. Томашівка Уманського р-ну.
від Перепелиці Тетяни Миколаївни, 1932 р.н.*

Новая новина: породила Діва Сина!¹³
Породила в Віфліємі Марія Єдина,
Породила в Віфліємі Марія Єдина.

Не в царській палаті, не в багатій хаті,
У вертепі межі скотом, усі будуть знати.
У вертепі межі скотом, усі будуть знати.

На руках качає і пісню співає,
Всемогутнім Создалетем Сина називає,
Всемогутнім Создалетем Сина називає.

І треба просити, і треба молити,
Щоб з Тобою в царстві Твоїм во вік віка жити.
Щоб з Тобою в царстві Твоїм во вік віка жити.

На руках качає і пісню співає:
– Спи спокійно, рости скоро, младенцю блаженний.
Спи спокійно, рости скоро, младенцю блаженний.

*Записано 04. 07. 2004 р.
в с. Томашівка Уманського р-ну.
від Слободяник Поліни Дмитрівни, 1929 р.н.*

Народився нам Син Божий од Діви Марії
У вертепі, в Віфліємі, в землі іудейській.
Народився, як сказали, святії пророки,
Щоб спасати грішні душі від вічної муки.
Та зачув те клятий Ірод про теє чудо,
Розсердився в серці своїм він дуже люто.
Та й задумав клятий Ірод Христа ізгубити,
Малих діток віфліємських усіх перебити.
Матір Божа від ангела про теє узнала,
З малим дитям до Єгипту спішно утікала.
Як тікала степом, полем та ще степом, полем

¹³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Та й побачила, що хлібороб одним волом теє поле оре.
– На добрий день, чоловіче, Бог в поміч тобі!
Ори та сій поскоріше пшеницю в полі.
Сьогодні сій пшениченьку, завтра жать виходь,
Бо поспіє пшениченька: так дає Господь.
А як буде хто про мене питати,
Чи не бачив з малим дитям бідної мати,
То ти скажи, що не бачив. Бувай же здоров!
Уже чути плач матерів і великий стогін:
Клятий Ірод дітей губить, шукає Христа!
Матір Божа добігає до того царства,
Добігає до Єгипту з маленьким Дитям,
А за нею клятий Ірод із гострим мечем.
Ой женеться клятий Ірод аж земля стогне,
Та й побачив хлібороба, що пшеничку жне:
– На добрий день, чоловіче, Бог в поміч тобі!
Чи не бачив матір з дитям? Прошу, розкажи!
– А я бачив, як цю землю я тільки орав,
А цю пшениченьку на ній ще сів.
Розсердився клятий Ірод, до коня припав,
З лютим серцем він додому коня повертав.
Мати Божа з Христом спаслась, в Єгипті була,
Аж поки смерть Ірода зі світу зжила.
Віфліємські мученики, маленькі діти
Живуть в небі, коло Христа, як у вінку квіти.
– Слава Богу Спасителю! – вони співають
І нам, грішним у Господа ласки вмовляють.
Прославляєм і ми, грішні, Ісуса Христа,
Що його десь породила Мати Пречиста.
Кінець і Богу слава!

Записала Макаренко О.

в м. Умань

від Калушенко Ніни Устимівни, 1946 р.н.¹⁴

¹⁴ Колядки та щедрівки в сучасних записах. Упорядник С.А. Китова. Черкаси: БРАМА, вид. Вовчок О.Ю.

А в полі-полі там Господь ходив,¹⁵
Там Господь ходив з Дівой Марією.
Діва Марія Бога просила:
– Ой, роди, Боже, жито-пшеницю,
Жито-пшеницю, всяку пашницю
На щастя, на здоров'я, на Новий рік!
Роди, Боже, жито-пшеницю:
На піч – гречки: щоб котилися овечки!
На припічок – проса: щоб не ходила хазяйка боса!
З Новим роком!

*Записано 10.07. 2003р.
в с. Текуча Уманського р-ну.
від Польки Катерини Василівни, 1939 р.н.*

І в полі, полі Господь ходив,¹⁶
А Діва Марія їсти носила.
Їсти носила, Бога просила:
– Зароди, Боже, жито-пшеницю,
А в полі – зерно, а в домі – добро.
Сію, вію, посіваю,
З Новим роком поздоровляю!

*Записала Кривда Людмила Андріївна у 2002 р.
в с.Громи Уманського р-ну
від Фоменко Валентини Олександрівни, 1942 р.н.*

А в полі, полі сам Господь ходив,¹⁷
Діву Марію за ручку водив.
Діва Марія їсти носила,
Їсти носила, Бога просила:
– Зароди, Боже, жито-пшеницю,
Жито-пшеницю, всяку пашницю:
Що в полі – зерно, то в домі – добро.

¹⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Сію, вію, посіваю,
З Новим роком поздоровляю!

*Записала О.П.Діденко в Умані
на початку 50-х р.р. ХХст.*

Сам милий Господь волики гонить,
Пречиста Діва їстоньки носить,
А святий Петро за плугом ходить,
Все Бога просить:
– Ой, роди, Боже, жито-пшеницю,
Жито-пшеницю, всяку пашницю!
Буде пшениця Богу на хвалу, людям на дару!

*Записав Хр. Ящуржинський
в с. Молодецьке Уманського повіту¹⁸*

Були в діда бджоли – (2)¹⁹
Полетіли в поле (2)
На яр, у долину, (2)
На яр у пшеницю, (2)
На тую пшеницю, (2)
Що Господь посіяв, (2)
Діва волочила, (2)
Слізьми примочила. (2)
А де сльоза впала – (2)
Там криниця стала. (2)

*Записала Ярова Сніжана у 2000р.
в с. Рогова Уманського р-ну
від Клименко Ганни Йосипівни, 1931р.н.*

Через поле широкее,²⁰
Через море глибокее
Тут дорогою йшла Діва Марія
З Петром, Павлом стрічалась,
З Петром, Павлом стрічалась
Та й за сина питалась:

¹⁸ Ящуржинський Хр. Поезія Різдвяних свят// ??????????????????????????????

¹⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

²⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

– Ой, ти, Петре, ой, ти, Павле,
Чи не бачили Сина мого?
Петро каже:
– Я не чув.
– Ой, ти, Павле, не таїмося,
Діві Марії признаймося.
Ой у лісі на лимані
Стоїть скала мурована,
А в тій скалі євреїв много,
Вони мучать Сина Твого.
На хрест його розпинають,
Руки, ноги гвоздями прибивають,
Шипшиною сперезали,
Стерну вільну надівали.
.....
– Не плач, мати, не журися,
На мою муку не дивися,
Бо мої глибокі рани,
За вас, люди-християни.
А коли на небі буду,
За вас, люди, не забуду.

*Записано 04.07.2003 р. в с.Гарячківка
від Прудивус Моті Калістратівни, 1925 р.н.,*

Ой на горі плужок оре,²¹
А за плужком святий Петро ходить.
Приспів:
Щедрий вечір, добрий вечір!
А Варвара їсти носить,
Їсти носить, Бога просить.
Приспів:
Щедрий вечір, добрий вечір!
Приспів:
Роди, Боже, цеє жито,
Цеє жито ще й пшеницю.
Приспів:

²¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Щедрий вечір, добрий вечір!
Із зеренця – пів відерця,
Із колосочка – повна бочка.

Приспів:

Щедрий вечір, добрий вечір!

*Записано 05. 07. 2001р.
в с. Бачкурине Монастирищенського р-ну
від Коваленко Марії Миколаївни, 1929р. н.*

Йшла Марія через поле,²²
Через поле широкее,
Через поле широкее,
Через море глибокее.
Туди ішла – Сина несла,
Звідти іде та й питає,
Петра й Павла стрічає:
– Святий Петре, святий Павле,
Чи забули, чи не знали,
Що Христа катували?
Петро каже:
– Я й не бачив!
Павло каже:
– Я й не знав!

*Записано 3. 07. 2003 р.
у с. Ятранівка Уманського р-ну
від Кучер Параски Семенівни, 1930 р.н.*

Нова радість стала.²³
Яка не бувала:
Над вертепом звізда ясна
Весь світ осіяла.
Пастушки й ягнятка

²² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

²³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Перед тим дитятком
На колінця упадають,
Христа Бога вспоминають.

*Записано 03.07. 2003 р.
в с.Яроватка Уманського р-ну
від Кучер Параски Семенівни.*

Нова радість стала, яка не бувала:²⁴
Над вертепом звізда ясна весь світ осіяла,
Над вертепом звізда ясна весь світ осіяла.

Де Христос родився, де він воплотився,
Там чоловік перед Богом пеленами повився.
Там чоловік перед Богом пеленами повився.

Ой, Боже, наш Боже, Ти Небесний Царю,
Даруй літа щасливії цьому господарю.
Даруй літа щасливії цьому господарю.

Цьому господарю та ще й господині,
Даруй літа щасливії та й усій родині.
Даруй літа щасливії всій його родині.

*Записано 04.07. 2004 р.
в с. Томашівка Уманського р-ну
від Гришань Катерини Федорівни, 1936 р.н.*

Нова радість стала,²⁵
Як на небі хвала.
Над вертепом звізда ясна
Весь світ осіяла.

²⁴ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

²⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Десь Христос родився,
Де він воплотився,
Як чоловік перед Богом
Пеленами сповився.
Пастушки з ягнятком
Над малим дитятком
На колінця припадають
Христа Бога вихваляють:
– Ой, Боже, наш Боже,
Ти Небесний Царю,
Даруй літа щасливії
Цьому дому й господарю.
І щоб хліб родився,
І щоб скот плодився,
І щоб він же, наш господар,
Нічим не журився!
Добрий вечір!
Святий вечір!

*Записала Гордашевська Ганна у 2002 р.
в с. Громи Уманського р-ну.
від Іваниці Тетяни Григорівни, 1929 р.н.*

Нова радість стала,²⁶
Як на небі хвала:
Над вертепом звізда ясна
Весь світ осіяла.
Пастушки з ягнятком,
Перед тим дитятком
На коліна припадають
Христа Бога вихваляють:
– Ой, Царю наш, Царю,
Небесний владарю,
Даруй літа щасливії
Цьому дому й господарю!
І щоб хліб родився,
І щоб скот плодився,

²⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

І щоби наш пан-господар
Ніколи не журився!

*Записала у 1989р. Поліщук Л.Г.
в с. Герезенівка Уманського р-ну
від Пастушенко Параски, 1920 р.н.*

Нова радість стала,²⁷
Яка не бувала –
Над вертепом зіззда ясна
Весь світ осіяла.
Там Христос родився,
З Діви воплотився.
Там чоловік перед Богом
Низько уклонився.
Пастушки з ягнятком
Перед тим дитятком
На коліна упадають:
– Хвалю тебе, Царю,
Небесний владарю,
Даруй літа молодії
Цьому господарю.

*Записано 03.07.2002 р. в с. Молодецьке
Маньківського р-ну
від Баранюк Лідії Андріївни, 1919 р.н.*

Нова радість стала,²⁸
Яка не бувала
Над вертепом зіззда ясна
Світло розсіяла.

Де Христос родився,
З Діви воплотився,

²⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

²⁸ Народные духовные песни на праздник Рождества Христова (бколядок). Записано в с. Небеловка Уманского уезда// Киевские епархиальные ведомости. – 1882. - № 23. – С.427.

Як чоловік пеленами
Убогий розвився.

Ангели співають,
– Слава! – восклицають,
На небесі і на землі
Покой возглашають.

Давид виграє,
В гуслі ударяє,
Мило дивно і предивно
Бога вихваляє.

І ми тя співаєм,
Христа вихваляєм.
Із Марії родженого
Смирено благаєм:

– Просим тебе, Царю,
Небесний Владарю,
Даруй літа щасливії
Цьому господарю!
В мирі проводити,
Тобі угодити,
І з Тобою, Створителю
Во вік віков жити!

*Записав у 1882 р. священник Віктор Ілляшевич
у с. Небелівка Уманського повіту.*

Нова радість стала,²⁹
Як на небі хвала,
Звізда ясна над вертепом
Весь світ осіяла.

²⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Де Христос родився,
В Діві воплотився,
Там чоловік перед Богом
Пеленами сповився.

Пастушки й ягнятка
Перед тим дитятком
На колінця припадають,
Христа-Бога вихваляють.

Ой, Боже, наш Царю,
Небесний шафарю,
Даруй літа щасливії
Цьому дому й господарю.

Ой щоб хліб родився,
І щоб скот плодився.
Ой щоб же наш пан-господар
Всігда веселився.

*Записала О.П.Діденко в с. Тальянках
на початку 50-х років ХХст*

Нова радість стала,³⁰
Яка не бувала:
Звізда ясна над вертепом
Увесь світ осіяла
Де Христос родився,
Там світ посвітився.
Пастушки з ягнятком
Пред Божим дитятком
На коліна припадають,
Царя-Бога вихваляють:
– Ой, Царю, наш Царю,
Небесний Владарю,
Пошли, Боже, літа многі
Цього дому господарю!

³⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Щоб і хліб родився,
Щоб і скот плодився,
Щоб цей наш пан-господар
Нічим не журився!

*Записано 27.06.2002 р.
в с.Іванівка Уманського р-ну
від Чорної Антоніни Павлівни, 1923 р.н.*

Видить Бог, видить Творець,³¹
Що весь мир погибає,
Архангела Гавриїла
В Назарет посилає.
Благовісна в Назареті
Стала слава у вертепі.
Ой, прекрасний граде Віфлієме,
Одверзи врата Едема!

Не заходить ясне сонце
У дівичиського ложа,
Градить, градить осіяти,
Увесь мир просвіщати.

Звізда ясна розсіяла,
Трем царям путь показала.
От перс іди триї царі,
Ідуть ко Христу со дари.

Злато, смирну і ладан
Христу дари приносили.
І принесли во храмину,
На коліна падоша.

Ірод сильно засмутився,
Що Христос-Цар народився;
Слуги свої розсилає,

³¹ Народные песни на праздник Рождества Христова (6 колядок). Записано в с.Небеловка Уманского уезда// Киевские епархиальные ведомости. – 1882. - № 23. – С.426.

Христа вбити шукає.

Чотирнадцять тисяч
Малих діток вигубляє,
Острим ножом розсікає, –
Більше в каміння розбиває,

Кров невинну проливає.
Ти, Іроде, злий і проклятий,
Сина свого не пощадиш,
Христа вбити не найдеш.

Не моляєт, убиваєт,
Но і сам себе ругаєт,
Праведний, як фініки,
Процвітають на віки.
Рахіле! Твоїх чад ізбитих
Перестань плакати.
– Ах! Як могу перестати,
Я – печальна мати!

Ірод чада убиваєт,
Во мнє серце умліваєт:
Сердобольна аз мати
Винужденна ридати.

– Не плач, не плач, о, Рахіле!
І не ридай отнинє,
Не розноси смутних гласів
По глибокій пустині.

Сини твої з Христом живуть,
Дщери синов возиміють:
Хто ся на Бога надієт,
Род того не оскудієт.

Ірод пішов аж до аду
К Люциперу на пораду;

Ще й до аду не доходить,
Путь його помирає.
Ми ж сему звеселилися,
Рождеству поклонилися!

*Записав у 1882 р. священник Віктор Ілляшевич
у с. Небелівка Уманського повіту*

Видить Бог, видить Творець,³²
Що весь мир помирає
Архангела Гавриїла
В Назарет посилає.

Звеселився в Назареті,
Стала слава у вертепі,
Тріє тріє, тріє царі
Несуть Христу дари.

Проклят Гирод засмутився,
Що вже Христос народився.
Слуги свої розсилає,
Христа вбити шукає.

Не знайшов він Христа вбити –
Звелів дітей вигубити.
Десять тисяч ще й чотири
Малих дітей вигубили.

Плаче мати ще й ридас:
– Гирод діти убиває,
Як же мені не ридати,
Я – нещасна мати.

Пішов Гирод аж до Аду
К Люциферу на пораду,

³² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

А ми тому не смутімось,
Рождеству поклонімось!

*Записала О.П.Діденко
на початку 50-х років ХХст.
в м. Умань*

А хто ж в новій хаті світе?³³
Щедрий вечір, Святий вечір!
Там Ісус Христос вечеряє.
Щедрий вечір, Святий вечір!
Прийшла до нього мати його:
Щедрий вечір, Святий вечір!
– Кидай, синку, вечеряти,
Щедрий вечір, Святий вечір!
Бери кільці священні,
Щедрий вечір, Святий вечір!
Пускай душі спасенні!
Щедрий вечір, Святий вечір!
Тільки тої не пускай,
Щедрий вечір, Святий вечір!
Що в неділю рано їла,
Щедрий вечір, Святий вечір!
А в п'ятницю пісні піла,
Щедрий вечір, Святий вечір!
А в суботу не вмивалась,
Щедрий вечір, Святий вечір!
Отцю-неньці не вкорялась.
Щедрий вечір, Святий вечір!

*Записано 03.07. 2002 р.
в с. Молодецьке Маньківського р-ну
від Баранюк Лідії Андріївни, 1919 р.н.*

Святий вечір! Щедрий вечір!³⁴
Там сів Ісус Христос вечеряти.
Святий вечір! Щедрий вечір!

³³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

³⁴ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Прийшла до нього ненька його:
Святий вечір! Щедрий вечір!
– Покидай, синку, вечеряти,
Святий вечір! Щедрий вечір!
Бери ключі пекельнії,
Святий вечір! Щедрий вечір!
Випускай душі спасеннії.
Святий вечір! Щедрий вечір!
Тільки тої не випускай,
Святий вечір! Щедрий вечір!
Що в неділю рано їла.
Святий вечір! Щедрий вечір!

*Записала Онуфрійчук Олена у 2002 р.
в с. Громи Уманського р-ну
від Іващук Валентини Василівни, 1949 р.н.*

Всього в хаті ще й доволі.³⁵
Щедрий вечір! Святий вечір!
Там сів Ісус Христос вечеряти.
Святий вечір! Щедрий вечір!
Прийшла до нього ненька його.
Святий вечір! Щедрий вечір!
– Покидай. Сину, вечеряти,
Святий вечір! Щедрий вечір!
Бери ключі пекельнії,
Святий вечір! Щедрий вечір!
Випускай душі спасеннії.
Святий вечір! Щедрий вечір!
Тільки тої не пускай,
Святий вечір! Щедрий вечір!
Що в неділю рано їла,
Святий вечір! Щедрий вечір!
А в п'ятницю пісні піла.
Святий вечір! Щедрий вечір!

³⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

А в суботу не вмивалась,
Святий вечір! Щедрий вечір!
Білим рушничком не втиралась.
Святий вечір! Щедрий вечір!
А ти й ненці докоряла,
Святий вечір! Щедрий вечір!
Біленький фартух замарала.
Святий вечір! Щедрий вечір!

*Записала Шовкова Наталія у 2001 р.
в с. Громи Уманського р-ну
від Кальчук Світлани Георгіївни, 1950 р.н.*

На помості золотому³⁶
Щедрий вечір, добрий вечір!
Сидить Ісус в яснім домі.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Кличе мати вечеряти.
Щедрий вечір, добрий вечір!
– Я не буду вечеряти,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Піду пекло відчиняти,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Грішні душі випускати.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Тільки тої не випущу,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Що в неділю рано їла,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Що в п'ятницю пісень піла,
Щедрий вечір, добрий вечір!
До церковці не ходила,
Щедрий вечір, добрий вечір!
А в суботу не вмивалась,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Отцю, ненці не вкорялась.
Щедрий вечір, добрий вечір!

³⁶ ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. – ф. 1 – 4. – од. зб. 290. – Арк. 9.

*Записав у 1949 р. М. Мицик
у с.Вишнопіль
від Гортини Захарівни Мицик, 1874 р.н.*

Сів Сус [Ісусу] Христос вечеряти,³⁷
Щедрий вечір! Святий вечір!
Прийшла до нього ненька його:
Щедрий вечір! Святий вечір!
– Кидай, Синку, вечеряти,
Щедрий вечір! Святий вечір!
Бери ключі пекельні,
Щедрий вечір! Святий вечір!
Пускай душі спасенні,
Щедрий вечір! Святий вечір!
Лиш їдної не випускай,
Щедрий вечір! Святий вечір!
Що в неділю рано їла,
Щедрий вечір! Святий вечір!
А в п'ятницю пісень піла,
Щедрий вечір! Святий вечір!
А в суботу не вмивалась,
Щедрий вечір! Святий вечір!
Отця й неньки не слухалась.
Щедрий вечір! Святий вечір!

*Записала О. П. Діденко в Умані
на початку 50-х р.р. ХХ ст..*

А хто в новій хаті світить?³⁸
Щедрий вечір, добрий вечір!
Там Христос сидить.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Прийшла до нього ненька його.
Щедрий вечір, добрий вечір!
– Кидай, Сину, вечеряти,
Щедрий вечір, добрий вечір!

³⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

³⁸ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Бери ключі золотії,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Спасай душі грішнії.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Тільки тої не рятує,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Що в п'ятницю пісні піла,
Щедрий вечір, добрий вечір!
А в суботу не вмивалась,
Щедрий вечір, добрий вечір!
А в неділю рано їла,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Бтька-матір не слухала.
Щедрий вечір, добрий вечір!

*Записано 01. 07. 2002р.
в с. Молодецьке Маньківського р-ну
від Куценко Марії Федорівни, 1942р.н.*

Пресвятая Діва дитя мала,³⁹
Пресвятая Діва дитя мала.
Тут взялися ангелята,
Взяли дитя на крилята
Та й понесли понад небеса.
А в небесах розтворилися.
А в небесах розтворилися,
Усім святим поклонилися.
Ой вийшла мати з нової хати
Кликати сина вечеряти,
Кликати сина вечеряти.
– Ой не піду вечеряти,
Я піду пекло відмикати,
Я піду пекло відмикати,
Грішнії душі випускати.
Тільки одної не пустити,
Що в неділю рано їла,

³⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

А в п'ятницю кисіль пила,
А в суботу не вмивалась,
А в суботу не вмивалась.
Та з рідним батьком сперечалась,
Та з рідним батьком сперечалась.

*Записано 03. 07. 2003 р.
в с. Ятранівка Уманського р-ну
від Кучер Параски Семенівни, 1930 р.н.*

Днесь поюще купно іграєм,⁴⁰
Царя рожденного всюди прославляєм,
Поюще, величаю ще,
– Слава віки, – глаголяше.

Славен єси, славен єси!
Славен єси Господь на небеси!

З Віфлієма всюди іде слава,
Що тут рождає Пречиста Діва,
У вертепі межі скотів
Христос спочиває во плоті.

Славен єси, славен єси!
Славен єси Господь на небеси!

А Йосип обручник Діви,
Уві сні почув від архангела Слово:
– Бери отрока і матір його
Гряди, гряди во Єгипет
Од проклятого.

Славен єси, славен єси!
Славен єси Господь на небеси!

⁴⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Цар на осляті в Єгипет ступає,
Гирод військо своє розсилає,
Бил би убієн цар народжен.
Од Марії Діви днесь воплощен.

Славен єси, славен єси!
Славен єси Господь на небеси!

*Записала О.П. Діденко на початку 40-х років ХХ століття
в м. Умань
від свого батька, Петра Никаноровича Діденка,
та матері, Ксенії Максимівни.*

Днесь поюще купно іграймо,⁴¹
Цар народився, всі вихваляймо!
Поюще і суще,
– Слава! – во віки глаголяще.

Цар на осляті в Єгипет вступає,
Ірод військо своє розсилає,
Бил би убієн цар народжен,
Із Марії Діви днесь воплощен.

Ти, Царице, ти усюди славна,
Ти рождаєш, Пречиста Панна.
В убогій шопі между скоти.
Христос почиваєт – Бог во плоті.

Не можеш нігде йому статся:
Хотів Ірод, Ірод царствовати
Над Христом новорожденним,
В яслах положенним.

Рече Йосип своєї вручної Діві:
– Послушаймо Ангела сего,

⁴¹ Народные песни на праздник Рождества Христова (6 колядок). Записано в с.Небеловка Уманского уезда// Киевские епархиальные ведомости. – 1882. - № 23. – С.426.

Возьми Отрока і матір его,
Біги, біги в Єгипет от проклятого!

*Записав 1882р. священник Віктор Ілляшевич
в с. Небелівка Уманського повіту*

Розіграй, Давиде,⁴²
Од сьогодні та й до пору.
Син Марії прийде,
Вдарте в струни сміло,
Звеселися, Діво,
Бо вже Син твій воплотився,
Взв на себе діло.
А Гирод проклятий
Став борзо ридати:
– Ой сказав,
Що Бог прийде
Царствіє відбирати.
Плюндрує, плюндрує,
Смерть дітям готує,
Ой на горі, на Голгофі
Діток презентує.
Чотириста та й на десять тисяч
Діток вигубляв.
А мати ридає,
Жальом умліває:
Вона своїх чотирьох синів
Мертвих оглядає.

*Записано 04. 07. 2001 р.
в с. Максимівка Уманського р-ну
від Качур Антоніни Платонівни, 1926 р.н.*

Ой заграй, Давиде,⁴³
Господь з неба зійде,
Од Сіона до Корони
Син Марії Прийде.

⁴² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁴³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Вдарте в струни смирно,
Возрадуйся, Діво!
Син Марії возлюблений
Взяв на себе тіло.

Йосип ізумився,
Що Бог народився,
Зоставив престол на небі,
На землі з'явився.

Гирод-цар проклятий,
Став гірко ридати,
Бо він думав, що Бог прийшов
Царство відбирати.

Гирод-цар лютує,
Дітей презентує,
Що на горі, на сіоні
Дітям смерть готує.

Плаче мати, плаче,
Плаче ще й ридає,
Вона своїх рідних синів
Мертвих оглядає.

*Записала О.П.Діденко
в м. Умань
на початку 50-х років ХХ ст..*

Ой на горі плужок оре,⁴⁴
А за плужком святий Петро ходить.
Щедрий вечір, добрий вечір!
А Варвара їсти носить,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Їсти носить, Бога просить.
Щедрий вечір, добрий вечір!
– Роди, Боже, цеє жито,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Цеє жито, цю пшеницю.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Із зернеця – піввідерця.

⁴⁴ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Щедрий вечір, добрий вечір!
З колосочка – повна бочка.
Щедрий вечір, добрий вечір!

*Записано 05. 07. 2001 р.
в с. Бачкурине Монастирищенського р-ну
від Коваленко Марії Миколаївни, 1929 р.н.*

Йшла Марія через поле,⁴⁵
Через поле широкее,
Через поле широкее,
Через море глибокеє.
Туди ішла – Сина несла,
Звідти іде та й питає,
Петра, Павла стрічає:
– Святий Павле, святий Петре,
Чи забули, чи не знали?
Петро каже:
– Я й не бачив.
Павло каже:
– Я й не знав.

*Записано 03. 07. 2003 р.
в с. Ятранівка Уманського р-ну
від Кучер Параски Семенівни, 1930 р.н.*

На Осіяньській горі церква стояла,⁴⁶
В тій церкві три гроба лежить.
Приспів:
Алілуя, алілуя! Господи, помилуй!
Три гроба лежить.
У першому гробі сам Господь лежить,
У другому гробі – Діва Марія,
Приспів
В третьому гробі – отець Миколай.

⁴⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁴⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Над Господом свічі сіяють,
Приспів
Над Дівою Марією ангели поють,
Над Миколаєм книги читають,
Приспів
Книги читають, правду шукають.
Не знайшли правди, та знайшли кривду.
Приспів
Син на батька руку підіймає,
А брат на брата камінь готує.
Приспів
Сусід на сусіда яму копає.
Сьогодні копав, а завтра сам упав.
Приспів
Що теперка єсть за новина,
Що у Рождестві Христовім рожа розцвіла
Приспів
Та й полетіла попід небеса.
Взяли небеса – розтворилися,
А ми Рождеству поклонилися!
Приспів

*Записала Кравчук Мар'яна у 2000р.
в с. Антонівка Уманського р-ну
від Омельчук Катерини Федорівни, 1937 р.н.*

Добридень, господарю і цьому двору!⁴⁷
Застилай столи білим обрусом,
Бо йде до тебе Діва Марія з Ісусом,
Бо йде до тебе Діва марія з Ісусом.
Ой на Гордань-річці нора стояла,
Там Пречиста Діва Марія сина купала.
А як скупала, то у пелюшки сповила,
А сповивши, у ясельця вложила.
Десь взялися з Востока три царі,
Вони ж йому, вони ж йому дари принесли.

⁴⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

А перший цар, то всім миром мирував.
А другий цар золоту квіточку в руки дарував.
То не квіточка, то перший день Рождество,
Всьому миру стало радісно!

*Записано 09. 07. 2003р.
в с. Шабастівка Монастирищенського р-ну
від Дзись Марії Дмитрівни, 1934 р.н.*

Породила Діва Сина-отроця,⁴⁸
Матір Божа породила Ісуса Христа.
Породила, у купелі купала.
Як скупала, в білі ризи сповила.
Як сповила, – на престол положила.
Де взялося до заходу сонця три воли,
Всі три вони над тим дитям дихали,
Поки того новорожденного в небо не взяли.
Як узяли – на престол положили.
Як перший цар миром-кадилом помирував,
А другий цар трьома городами обдарував,
А третій цар золоту квіточку дав.
Це не квітка – це перший день Рождество,
Всьому хрещеному миру радісно!
Ой радуйся, пане, пане-господарю у своєму дому,
Як ангели на небі в Божому раю!
Ой радуйся пане, пане-господарю з діточками,
Як ангели на небесах з квіточками!

*Записано від Гаркавої Килини Матвіївни, 1923 р.н.,
в с. Вербувата Христинівського р-ну.*

Із вечора случилась новина,⁴⁹
Там Пресвятая Марія Сина родила!
Там Пресвятая Марія Сина родила!

Як родила, то в святі ризи сповила,
Як сповила, то в яселка вложила,

⁴⁸ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁴⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Як сповила, то в яселка вложила.

Коло тих яселок стояло три воли.
Ці три воли над дитятком дихали.
Ці три воли над дитятком дихали.

Десь узялися до схід сонця три царі.
Всі три вони стали раду радити.
Всі три вони стали раду радити.

Всі три вони стали раду радити,
Чим же дитя новороженне дарувати?
Чим же дитя новороженне дарувати?

Перший цар святим миром мирує.
Другий цар кадильницею дарує,
Другий цар кадильницею дарує.

Другий цар кадильницею дарує,
Третій цар золотую квітку дарує,
Третій цар золотую квітку дарує.

То ж не квітка, то святеє Рождество,
Всьому миру хрещеному радісно,
Всьому миру хрещеному радісно!

Ой, радуйся, пане-господарю, своєму дому,
Як ангели у небесах, у раю,
Як ангели у небесах, у раю!

*Записано 04. 07. 2004 р.
в с. Томашівка Уманського р-ну
від Паламарчук Ірини Євтухівни, 1932 р.н.*

Вчора ізвечора⁵⁰
Тут Син Божий народився,
Котрий нам небо і землю сотворив.
Породила Діва Марія Ісуса Христа,

⁵⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Породивши, у щовкові пелюшки повила.
Десь узялося над тим дитям три царі.
Вони над тим дитям раду радили:
– Ой чим будем це дитятко дарувати?
А перший цар святим миром мирував,
А другий цар сріблом-злотом обсипав,
А третій цар золотої квітки в руки дав.
То не квітка, то святеє Рождество,
Всьому миру хрещеному радісно!

*Записано 03. 07. 2003 р.
в с. Молодецьке Уманського р-ну
від Баранюк Лідії Андріївни., 1919 р.н.*

Зійшла зіезда чудна,⁵¹
Над вертепом сіяє,
Трьом царям путь являє.
А ішли тріє царі,
Несли Христу дарі.
Гирод їх пригласіл.
– Куди йдете? – їх спросіл.
Отвечают йому:
– Ми йдем к рожденому.
– К рожденому ідіте,
А мне возвістіте.
Гирод окаянный весьма засмутився,
Що в нас в Єфліємі Христос народився,
Спасеніє міра, спасьот человека,
От нині до века!

*Записано 03.07.2002 р.
в с.Молодецьке Маньківського р-ну
від Баранюк Лідії Андріївни, 1919 р.н.*

На синім небі,⁵²
На синім небі

⁵¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁵² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Зіронька сяє,
Христа малого
Щиро вітає.

У Віфліємі,
У Віфліємі
Стайні низенькі,
Дитя родилось,
Ісус маленький.

Дитя родилось,
Дитя родилось,
Ручки складало,
Всіх засмучених
Мило вітало.

Отож до нього,
Отож до нього
Всі ми прийдімо,
Христу малому
Поклін дадімо.

*Записано 03.07.2002 р.
в с.Молодецьке Маньківського р-ну
від Куценко Марії Федорівни, 1942 р.н.*

У вечірній світлий час ⁵³
Святий вечір йде до нас.
Зіроньки нам ясно сяють,
Світ чудовий звеселяють,
Бо сьогодні та година,
Коли сяде вся родина,
За Вечерою Святою
З радісною колядою...
Бо із неба зійшов Дар
Народився нам Бог-Цар!

Записано 19.07.2002 р.

⁵³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

*в с.Берестівець Уманського р-ну
від Оверченка Валентина Васильовича, 1930 р.н.*

Шукаймо віру в Божім слові,⁵⁴
Живім у правді, у любові.
Несімо мрії і надії
До Богоматері Марії,
До неньки, до сестри, до брата,
Щоб сміхом радувалась хата.
Шукайте захисту й любові
У нашій рідній пісні й мові
Радіймо кожній світлій днині
У нашій славній Україні.

*Записано 19.07.2002 р.
в с.Берестівець Уманського р-ну
від Оверченка Валентина Васильовича, 1930 р.н.*

По всьому світу лине новина,⁵⁵
По всьому світу лине новина,
Що народилась Божа дитина.
Бідна стаєнка в величі сяє,
Бо в ній спаситель нам ся рождає.
Бідній і багаті ішли в дорогу,
Щоб честь віддати Цареві-Богу.
Хто що лиш може несе Дитині,
Дають офіру Святій родині.
Пастирі вбогі прийшли вітати,
Дитині Божій поклін віддати.
Царі зі Сходу дари принесли,
Звістку з Вертепу у світ рознесли.
Принесли дари Божому Сину
І прославляють Святу родину.
Зірка на Небі ясно сіяє
– Родивсь Месія! – світу звіщає.

*Записано 19.07.2002 р.
в с.Берестівець Уманського р-ну*

⁵⁴ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁵⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

від Оверченка Валентина Васильовича, 1930 р.н.

Коляда лунає від хати до хати:⁵⁶
Це люди хрещені йдуть Бога вітати.
Звучить Слово Боже до нині від віка,
Воно прославляє Богочоловіка.
Вона всьому світу новину звіщала.
Ісус народився! Радіймо всі нині!
В Христовій любові всі будьмо єдині!

Записано 19.07.2002 р.

в с.Берестівець Уманського р-ну

від Оверченка Валентина Васильовича, 1930 р.н.

На дворі йде сніг,
Шумить заметіль,
Славнії колядки.
Чути звідусіль...
Колядки по світу
Лунають гучні,
Із всіма співають
Зіроньки ясні.
Бо сьогодні свято
Найкраще прийшло
В хутір, в кожне місто
Та в кожне село.
Ісус народився! –
То ж Його славімо!
Доброту між люди
Колядками сіймо!

Записано 19.07.2002 р.

в с.Берестівець Уманського р-ну

від Оверченка Валентина Васильовича, 1930 р.н.

⁵⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Колядки та щедрівки хазяїну

Щедрий вечір, пане-господарю,⁵⁷
Стережи свого товару!
Свого товару, всілякого статку,
Проси Бога за отця і матку!
Хорошеньку господиню маєш,
Хорошенько в хаті поряджає,
Як чашечка у меду, як барвінок у саду.
Як чашечка у меду потопає,
Так барвінок у саду процвітає.
В оцей дім завітай, у цей дім,
Хай буде щастя в нім!
Мати сина родила, попід небеса носила.
Цілуйте, дітки, Христа в ніжки,
А нам виносьте з сиром пиріжки!

*Записав у 1949 році М.Ф. Мицик
від Ганни Захарівни Мицик, 1874 р.н.
в с. Вишнопіль Тальнівського р-ну.*

Попід небом доріженька,⁵⁸
Щедрий вечір, Святий вечір!
Там ходила Божа Мати.
Щедрий вечір, Святий вечір!
І ходила, І питала:
Щедрий вечір, Святий вечір!
– Стережи, Боже, твого товару!
Щедрий вечір, Святий вечір!
Хорошеньку хазяєчку маєш,
Щедрий вечір, Святий вечір!
Хорошенько її споряджаєш,
Щедрий вечір, Святий вечір!
Свого сина Василина.
Щедрий вечір, Святий вечір!

⁵⁷ ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. – ф. 14п– 3. – од. зб. 419. – Арк. 10, №2.

⁵⁸ Доманицкий В. Современные колядки и щедривки. Оттиск из Пам. кн. Киевской губ. на 1905г., С. 24

Ой там твій син на Гордані
Святить воду із попами,
Із попами, із дяками,
Із кропилом, з усім миром.
Як чашечка у меду потопає,
А барвінок в саду процвітає.
Добрий вечір!

*Записав Іван Лисак
у с. Колодисте Уманського повіту*

Пане-господарю,
Вставай з постелі!
Застилай столи все тесовії!
Клади калачі з ярої пшениці!
Бо буде в тебе аж три гостоньки:
А перший гість – ясен-місяць,
А другий гість – ясне-сонце,
А третій гість – дробен дощичок.
– Чим ся похвале, ясен-місяць?
– А як я зійду темної ночі,
То зрадується всяк звір у полі,
Гість у дорозі.
– Чим ся похвале, ясне сонечко?
– А як я зійду в неділю раненько,
То радується весь мир християнський,
Дітки маленькі, в садочок ідучи,
Квіти несучи.
– Чим ся похвале дрібен дощику?
– А як зійду три рази в маю,
То зрадується жито й пшениця,
Всяка пашниця!
Добрий вечір!

*Записав 1954 р. Теофіл Яремович Фіалко
від Ганни Махтеївни Фіалко, 1867 р.н.,
родом з с. Косенівка Уманського р-ну.*

А я знаю, що пан господар дома,⁵⁹
Щедрий вечір, добрий вечір!

⁵⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Сидить собі кінець столу.
Щедрий вечір, добрий вечір!
А на ньому шуба нова.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Добрим людям на весь вечір!

*Записано 19. 07. 2002 р.
в с. Берестівець Уманського р-ну
від Оверченка Валентина Васильовича, 1930 р.н.*

Прийшли щедрувати до вашої хати.⁶⁰
Щедрий вечір, добрий вечір!
Тут живе господар, багатства володар.
Щедрий вечір, добрий вечір!
А у його хаті – золотії шати.
Щедрий вечір, добрий вечір!

*Записано 30. 06. 2001 р.
в с. Легедзине Тальнівського р-ну.
від Сук Марії Фрісанівни, 1929 р.н.*

Радуйся, земле, коляда іде,⁶¹
Радуйся, земле, коляда іде!
Святий вечір, добрий вечір!
Коляда їде, всім дари везе,
Святий вечір, добрий вечір!
Всім дари везе, нам Слово каже.
Святий вечір, добрий вечір!
Нам слово каже, що вже світ сяє.
Святий вечір, добрий вечір!
Земле, земле, одчиняй двері!
Святий вечір, добрий вечір!
Одчиняй двері, бо твій князь їде,
Святий вечір, добрий вечір!
Бо твій князь їде, молоду бере!
Святий вечір, добрий вечір!
Молоду бере, обдаровує.
Святий вечір, добрий вечір!

⁶⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁶¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ми ж тебе, господарю,
Та й не понижаємо,
А святими дарами
Благословляємо!
Святий вечір, добрий вечір!

*Записано 4. 07. 2001 р.
в с. Легедзине Тальнівського р-ну
від Крижанівської Марії Федорівни*

Прийшли щедрувати до вашої хати.⁶²
Щедрий вечір, добрий вечір!
Тут живе господар – багатства володар.
Святий вечір, добрий вечір!
А його багатство – золотії руки.
Святий вечір, добрий вечір!
А його потіха – хорошії діти.
Святий вечір, добрий вечір!
Святий вечір, добрий вечір!

*Записала Гульченко Юлія у 2000р.
в с. Легедзине Тальнівського р-ну
від Криси Федори Гнатівни, 1919 р.н.*

Прийшли щедрувати⁶³
До вашої хати,
Щедрий вечір, добрий вечір,
Тут живе господар –
Багатства володар,
Щедрий вечір, добрий вечір,
А у його хаті
Золотії шати.
Щедрий вечір, добрий вечір!

*Записано 30.06.2001р.
в с. Легедзине Тальнівського р-ну
від Сук Марії Фрісанівни, 1929 р.н.*

⁶² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁶³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Слава нашим господарям,⁶⁴
Що так гарно нас приймали.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Добрим людям на здоров'я!
Що так гарно нас приймали,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Добрим людям на здоров'я!
Хай же буде зустріч ця не остання.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Добрим людям на здоров'я!
Многії літа вам прожити
Ми бажаємо вам на прощання.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Добрим людям на здоров'я!

*Записала Попова О. у 1991р.
в м. Умані
від Вусатого Петра Миколайовича, 1921 р.н.,*

Добрий вечір, господарю,⁶⁵
Ми принесли Богу дари.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Ми принесли Богу дари.
Ми принесли Богу дари:
І щедрівки, і колядки.
Щедрий вечір, добрий вечір!
І щедрівки, і колядки.
Всі ми раді і щасливі,
Славим, славим Бога нині!
Щедрий вечір, добрий вечір!
Славим, славим Бога нині!

*Записано 03. 07. 2002р.
від Куценко Марії Федорівни
в с. Молодецьке Маньківського р-ну*

⁶⁴ Колядки та щедрівки в сучасних записах. Упорядний С.Китова. Черкаси: БРАМА, вид. Вовчок О.Ю. «003. – С.103.

⁶⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Радуйся!⁶⁶
Ой радуйся, хазяїне, веселися
В своєму дому.
Весь двір на помості у нього щодня.
Радуйся!
Ой радуйся, хазяїне, веселися
В своєму дому.
Радуйся!

*Записано 19. 07. 2002 р.
від Оверченка Валентина Васильовича, 1930 р.н.
в с. Берестівець Уманського р-ну*

Що у нашого панотця золотії ворітця.⁶⁷
А за тими ворітьми стоять стовпи золоті.
А за тими стовпами стоять столи заслані.
А за тими столами сидить батько з синами,
Пишуть листи перами.
Що на небі молодик, то то Божий чоловік,
Що на небі зоря, то його жона.
Що на небі зірочки, то їх діточки.

*Записала Горбенко Олена у 2004 р.
в с. Свинарка Уманського р-ну
від Шевчук Тамари Василівни, 1944 р.н.*

Устань, устань, господареньку,⁶⁸
Устань, устань, господареньку!
Ой хай же й жона встає,
Світлі сіноньки позамітає,
Тисові столи позастеляє,

⁶⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁶⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁶⁸ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Пшеничним хлібом позакладає,
Бо прийдуть до нас вічні гостоньки,
Вічні гостоньки-коляднички.

*Записала Бондар Олена у 2004 р.
в с.Свинарка Уманського р-ну
від Шевчук Тамари Василівни, 1944 р.н.*

А в нашого пана три соколочки.⁶⁹
Соколе! Не літай рано в поле!
Єдин полетів в чистеньке поле,
Другий полетів у бистрі потоки,
Третій полетів в темні лісочки.
Той, що полетів в чистеє поле,
Приніс перепелойку.
Той, що полетів на бистрії потоки,
Приніс рибочку на снідання.
Той, що полетів у темні лісочки,
Приніс панну, чорну кунойку.
З чорної кунойки у пана чубайка [шубойка?].

*Записано 03. 07. 2003 р.
в с. Шабастівка Монастирищенського р-ну
від Сміль Ганни Петрівни, 1933 р.н.*

Стоять хатки та все половії,⁷⁰
Щедрий вечір, Святий вечір!
А в тих хатках столи тисовії,
Щедрий вечір, Святий вечір!
За столами – хлопці молодії.
Щедрий вечір, Святий вечір!
А злетіло з неба три ангели,
Щедрий вечір, Святий вечір!
Стали вони три служби правити.
Щедрий вечір, Святий вечір!

⁶⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁷⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

А їдна служба та за хазяїна,
Щедрий вечір, Святий вечір!
А друга служба та за його жону,
Щедрий вечір, Святий вечір!
Третя служба та за його діток.
Щедрий вечір, Святий вечір!
Сам хазяїн – як на небі місяць,
Його жінка – як на небі зірка.
Його дітки – як у саду квітки.
Щедрий вечір, Святий вечір!

*Записала у 2002 р. Кривда Людмила
в с. Громи Уманського р-ну
від Іващук Валентини Василівни, 1949 р.н.*

Сидять портнії та все молодії,⁷¹
Щедрий вечір, Святий вечір!
Шиють ризи, ризи золотії.
Щедрий вечір, Святий вечір!
Що пошили, то все повісили,
Щедрий вечір, Святий вечір!
Повісили на високім дереві.
Щедрий вечір, Святий вечір!
А злетіли з неба три ангели.
Щедрий вечір, Святий вечір!
Стали вони ті ризи знімати.
Щедрий вечір, Святий вечір!
Стали вони службу читати.
Щедрий вечір, Святий вечір!
Перша служба та й за чоловіка.
Щедрий вечір, Святий вечір!
Друга служба та й за його жінку.
Щедрий вечір, Святий вечір!
Третя служба та й за його діток.
Щедрий вечір, Святий вечір!
Його жінка, як у саду квітка.

⁷¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Щедрий вечір, Святий вечір!
Його дітки, як у саду квітки.
Щедрий вечір, Святий вечір!
Добрий вечір!

*Записано 03. 07. 2003 р.
в с. Яроватка Уманського р-ну
від Кучер Параски Семенівни, вс 1930 р.н.*

Колядники підходять під вікно і вітають господарів:

Щедрий вечір, добрий вечір!
Добрим людям на здоров'я!
З Новим роком!
З Новим роком!
В обрий час вітаєм вас!

Колядники:

Дозвольте колядувати!

Хазяї:

Просимо!

Колядники:

Місяченьку-господарю!
Щедрий вечір, добрий вечір!
Ясна зірка – господиня!
Щедрий вечір, добрий вечір!
І зірочки – їх діточки!
Щедрий вечір, добрий вечір!
Ще й старому, ще й малому!
Щедрий вечір, добрий вечір!
І всім людям в цьому домі!
Щедрий вечір, добрий вечір!

*Записала 2.1.1968 р. Н.А. Кучережко
у с. Бабанка Уманського р-ну
від Безпаленка Івана Павсентійовича.*

Прилетіла ластівочка,⁷²
Стала собі край віконця
Та й зачала щебетати,
Господаря викликати:

⁷² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

– Вийди, вийди, господарю,
Подивися на кошару,
Чи всі вівці покотились,
Чи ягнята породились?
А ягнятка-клаповушки
Скачуть собі кругом грушки.
А баранці круторогі,
Скачуть собі край доріжки.

Прилетіла ластівочка,⁷³
Стала собі край віконця.
Стала собі щебетати,
Господаря викликати:
– Види, вийди, господарю,
Подивися на кошару,
Чи всі вівці покотились?
Чи всі баранці породились?
А баранці-круторожки
Скачуть собі край дорожки.
А ягнушки-клаповушки
Скачуть собі кругом грушки.

*Записав М.Ф.Мицик у 1964 р.
в с. Вишнопіль Тальнівського р-ну
від Мицик Гортини Захарівни, віком 75р.*

Прилетіла щебетушка.⁷⁴
Стала собі на віконці.
Сіла, стала щебетати,
Господаря викликати:
– Вийди, вийди, господарю,
Подивися на кошару,
Чи всі вівці покотились?
Чи ягнятка породились?
А ягнички-карновушки
Та скакали коло грушки.
А баранці круторогі

⁷³ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф. 14-3. – од. зб. 419. – Арк. 8, №1.

⁷⁴ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф. 14-3. – од. зб. 162. – Арк. 20, №4.

Та скакали по оборі:
Гоц-коц-коц-коц!

*Записав у 1954 р. Теофан Яремович Фіалко
у с. Косенівка Уманського р-ну
від Ганни Махтеївни Фіалко, 1867 р.н.*

Прилетіла ластівочка,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Стала собі край віконця
Щедрий вечір, добрий вечір!
Та й почала щебетати,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Господаря викликати:
Щедрий вечір, добрий вечір!
– Господарю, вийди з хати,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Вийди рік Новий стрічати!
Снігом землю він вкриває,
Щедрий вечір, добрий вечір!
І врожай нам обіцяє.
Щедрий вечір, добрий вечір!
З пшениці – паляниці,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Пиріжки і паляниці,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Калачі, смачні й рум'яні,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Ще й вареники в сметані.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Все подарить Новий рік:
Щедрий вечір, добрий вечір!
Буде краще, як торік.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Добрий вечір!

*Записала 16.1.199 р. Н.А.Кучережко
в с.Бабанка Уманського р-ну
від Безпапенка Івана Повсейовича, 1924 р.н.*

Щедрик, щедрик, щедрівочка,⁷⁵
Прилетіла ластівочка.
Стала собі щебетати,
Господаря викликати:
– Вийди, вийди, господарю,
Подивися на кошару,
Чи всі вівці покотились,
Чи баранці породились?
А баранці-круторожки
Скачуть собі край дорожки.
А ягнички-клаповушки
Скачуть собі кругом грушки.
В тебе, господарю, товар весь хороший,
Будеш мати мірку грошей!
Хоч не гроші, то полову,
Зате жінка маєш чорноброву.
Щедрик, щедрик, щедрівочка,
Прилетіла ластівочка.

*Записано 28. 07. 2002р.
в с. Яроватка Уманського р-ну
від Семченко Валентини Іванівни, 1929 р.н.*

Щедрик, щедрик, щедрівочка,⁷⁶
Прилетіла ластівочка,
Стала собі щебетати,
Хазяїна викликати:
– Вийди, вийди, господарю,
Подивися на кошару:
Там ягнички покотились,
А овечки народились.

*Записано 19. 07. 2002 р.
в с. Берестівець Уманського р-ну
від Оверченко Валентини Василівни, 1930 р.н.*

Прилетіла ластівочка,⁷⁷

⁷⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁷⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Щедрий вечір, Святий вечір!
Сіла собі щебетати,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Господаря викликати:
Щедрий вечір, добрий вечір!
– Вийди, вийди, господарю,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Подивися на кошару:
Щедрий вечір, добрий вечір!
Твої вівці покотились,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Баранчики породились.
Щедрий вечір, добрий вечір!
А баранці-круторожки
Щедрий вечір, добрий вечір!
Скачуть собі край дорожки,
А овечки-клаповушки
Щедрий вечір, добрий вечір!
Скачуть собі кругом грушки!
Щедрий вечір, добрий вечір!

*Записано 28. 07. 2002 р.
в с. Яроватка Уманського р-ну
від Семченко Валентини Іванівни, 1929 р.н.*

Ой летіла ластівонька,⁷⁸
Щедрий вечір, добрий вечір!
Сіла собі край віконця,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Стала собі щебетати,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Господаря викликати:
Щедрий вечір, добрий вечір!

⁷⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁷⁸ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

– Вийди, вийди, господарю,
Подивися на кошару,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Чи всі вівці покотились?
Щедрий вечір, добрий вечір!
Чи ягнятка народились?
Щедрий вечір, добрий вечір!
А ягнушки-карнаушки
Щедрий вечір, добрий вечір!
Та скакали вище грушки.
Щедрий вечір, добрий вечір!
А баранці круторожки
Щедрий вечір, добрий вечір!
Та скакали по дорожці.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Добрий вечір!

*Записано 03. 07. 2002 р.
в с. Молодецьке Маньківського р-ну
від Довбуш Христини Сергіївни, 1915 р. н.*

Щедрий вечір, щедрівочка,⁷⁹
Прилетіла ластівочка,
Сіла на віконці,
Стала щебетати,
Господаря викликати:
– Вийди, вийди, хазяїне, з хати,
Єсть у тебе бички та телички,
Вони сірі, білі й хороші.
Як виглянеш, то матимеш гроші.

*Записано 03. 07. 2002 р.
в с. Молодецьке Маньківського р-ну
від Довбуш Христини Сергіївни, 1925 р. н.*

⁷⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Прилетіла ластівочка,⁸⁰
Щедрий вечір, добрий вечір!
Стала собі щебетати,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Господаря викликати:
– Вийди, вийди, господарю,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Подивися на кошару,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Чи вже вівці покотились?
Щедрий вечір, добрий вечір!
Чи баранчики породились?
Щедрий вечір, добрий вечір!
Баранчики круторогі
Щедрий вечір, добрий вечір!
Вискакують із обори.
Щедрий вечір, добрий вечір!
А ягнушки-карнаушки
Щедрий вечір, добрий вечір!
Вискакують вище грушки.
Щедрий вечір, добрий вечір!

*Записано 04. 07. 2004 р.
в с. Томашівка Уманського р-ну
від Перепелиці Тетяни Миколаївни, 1932 р.н.*

Чи дома, дома, пан господар?⁸¹
Ой сидить дома по кінець стола,
На нім шуба соболева,
А шапочка королева.
А в шапочці – калиточка,
В тій калитціп – сто червоних.
Сему, тому – по золотому,
А нам, хлопцям, – по буханцям,
А старим дідам – по цілим хлібам,

⁸⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁸¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

А старим бабам – по сухарям,
А молодицям – по паляницям,
Виходить клопець, виносить буханець!
Ой ясна, ясна на небі зоря,
Ой красна, красна у Сашка жона.
І красовита, і працьовита,
По двору ходить – як сонце сходить.
А в хату ввійде – як сонце зайде,
А заговорить – як дзвін задзвенить.
Як засміється – сад-виноград в'ється,
Як зажартує – коня дарує.
А вдома нема: десь у короля...

*Записано 4.07.2001 р.
в с.Легедзине Тальнівського р-ну
від Крижанівської Марії Федорівни, 1928 р.н.*

Ой, сивая та зозуленька⁸²
Щедрий вечір, добрий вечір!
Усі сади облітала.
Щедрий вечір, добрий вечір!
А ми, дівчата, підхопимо:
Щедрий вечір, добрий вечір!
А в одному та й не бувала,
Щедрий вечір, добрий вечір!
А в тім саду три тереми:
Щедрий вечір, добрий вечір!
В першому – красне сонце,
Щедрий вечір, добрий вечір!
В другому – ясен місяць,
Щедрий вечір, добрий вечір!
В третьому – дрібні зірки.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Ясен місяць – пан господар,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Красне сонце – жона його,

⁸² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Щедрий вечір, добрий вечір!
Дрібні зірки – його дітки.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Добрий вечір!

*Записано 26.07.2002 р.
в с. Яроватка Уманського р-ну
від Семченко Валентини Іванівни, 1929 р.н.*

Пливе листок яблуневий.⁸³
Щедрий вечір, добрий вечір!
На тім листку – три підписи:
Щедрий вечір, добрий вечір!
А що перший підпис,
Щедрий вечір, добрий вечір!
То про батька;
Щедрий вечір, добрий вечір!
А що другий підпис,
Щедрий вечір, добрий вечір!
То про матір;
Щедрий вечір, добрий вечір!
А що третій підпис,
Щедрий вечір, добрий вечір!
То про їхні дітки,
Що на небі зірки.
Щедрий вечір, добрий вечір!

*Записано 05.07.2001 р.
в с. Бачкурине
Монастирищенського р-ну.
від Коваленко Марії Миколаївни 1929р. н.*

⁸³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой чи вдома, вдома пан господар?⁸⁴

А я знаю, що він вдома,
Сидить собі кінець столу.
А на ньому шуба-люба.
На тій шубі-любі –
Сім пиріжечків:
Усім хлопцям – по пиріжечку,
А сьому й тому – по червінчику.

*Записано 05.07.2001 р.
від Коваленко Марії Миколаївни, 1929 р.н.,
в с. Бачкурине Монастирищенського р-ну.*

Добрий вечір, господарю,⁸⁵
Винеси же нам ковбас пару.
Ой, походи коло річки,
Пошукай нам перепічки.
Ой, походи коло кваски,
Пошукай же нам ковбаски.
Винесь сала, не скупися,
Щоб твій ячмінь уродився,
Щоб нажали сто кіп жита,
Щоб сім'я вся була сита
Щоб скотина водилася,
Щоб пшениця родилася,
Щоб горілку випивали,
Колядників частували.

*Записано 26.07.2002 р.
від Семченко Валентини Іванівни, 1929 р.н.,
в с. Яроватка Уманського р-ну.*

Добрий вечір тобі, пане господарю!⁸⁶

⁸⁴ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁸⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁸⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Радуйся, ой, радуйся, Земле,
Син Божий народився!
Бо прийде до тебе три празники в гості.
Радуйся, ой, радуйся, Земле,
Син Божий народився!
А перший же празник – Рождество Христове.
Радуйся, ой, радуйся, Земле,
Син Божий народився!
А другий же празник – Святого Василя.
Радуйся, ой, радуйся, Земле,
Син Божий народився!
А третій же празник – святого Водохреща.
Радуйся, ой, радуйся, Земле,
Син Божий народився!
А перший же празник нам радість приносить
Радуйся, ой, радуйся, Земле,
Син Божий народився!
А другий же празник веселість приносить.
Радуйся, ой, радуйся, Земле,
Син Божий народився!
А третій же празник та й на Водосвяття.
Радуйся, ой, радуйся, Земле,
Син Божий народився!

*Записано 04.07.2003 р.
від Пилипенко Ганни Степанівни 1928 р.н.,
в с. Фурманка Уманського р-ну.*

Добрідень, господарю,⁸⁷
І цьому двору!
Застеляй столи
Тонким білим обрусом!
Бо йде до тебе Дева Марія з Ісусом,
Бо йде до тебе Дева Марія з Ісусом.

⁸⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой на горі Гордань-річка стояла.
Там Пречистая Дєва Марія Сина купала,
Там Пречистая Дєва Марія Сина купала.
А скупала – у пелюшки сповила,
А сповивши, – у ясельця вложила.
Десь взялися із Востока три царі,
Вони ж йому, вони ж йому дари принесли.
А перший цар, то всім миром мирував,
А другий цар, то його Сусом[Ісусом] називав.
А третій цар, то золоту квіточку в руки дарував.
То не квіточка, то перший день Рождества:
Всьому миру хрещеному стало радісно!

*Записано 09.07.2003 р.
від Дзись Марії Дмитрівни, 1934 р.н.,
в с.Шабастівка Монастирищенського р-ну.*

Щедрик, бедрик, щедрівочка,⁸⁸
Прилетіла ластівочка.
Стала собі щебетати,
Господаря викликати:
– Вийди, вийди, господарю,
Подивися у кошару.
Чи всі вівці покотились?
Чи ягнята породились?
В тебе товар весь хороший,
Будеш мати гарні гроші.

*Записано 27.06.2002 р.
від Чорної Антоніни Павлівни, 1923 р.н.,
в с.Іванівка Уманського р-ну.*

Ой сивая тая зозуленька⁸⁹
Добрий вечір! Щедрий вечір!
Добрим людям на здоров'я!
Усі сади та й облітала,

⁸⁸ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁸⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Добрий вечір! Щедрий вечір!
Добрим людям на здоров'я!
А в одному та й не бувала.
Добрий вечір! Щедрий вечір!
Добрим людям на здоров'я!
А в першому – ясен місяць.
Добрий вечір! Щедрий вечір!
Добрим людям на здоров'я!
А в другому – красне сонце.
Добрий вечір! Щедрий вечір!
Добрим людям на здоров'я!
А в третьому – дрібні зірки.
Добрий вечір! Щедрий вечір!
Добрим людям на здоров'я!
Ясен місяць – пан-господар
Добрий вечір! Щедрий вечір!
Добрим людям на здоров'я!
Красне сонце – жона його.
Добрий вечір! Щедрий вечір!
Добрим людям на здоров'я!
Дрібні зірки – їхні дітки.
Добрий вечір!

*Записано 27.06.2002 р.
від Чорної Антоніни Павлівни, 1923 р.н.,
в с.Іванівка Уманського р-ну.*

Ой пливе лист по Дунаю,
Добрий вечір!
Щедрий вечір!
На тім листі – три підписи:
Добрий вечір!
Щедрий вечір!
Один підпис – ясний місяць,
Добрий вечір!
Щедрий вечір!
Другий підпис – ясне сонце,
Добрий вечір!
Щедрий вечір!
Третій підпис – ясні зірки.

Добрий вечір!
Щедрий вечір!
Ясний місяць – сам господар,
Добрий вечір!
Щедрий вечір!
Ясне сонце – господиня,
Добрий вечір!
Щедрий вечір!
Ясні зірки – то їх дітки.
Добрий вечір!
Щедрий вечір!

*Записав у 1954 році у м..Караганада
Теофіл Фіалко від Ганни Фіалко,
родом з с. Косенівка Уманського р-ну.*

Водохресна пісня

Були в діда бджоли,⁹⁰
Полетіли в поле
На яр меду брати,
Пшеницю збирати.
А тую пшеницю
Сам Господь посіяв,
Сам Господь посіяв,
А Діва Марія
Та й заволочила,
Дрібними сльозами
Все поле зросила.
Була в діда криниця,
Там холодная водиця.
А тую криницю
Всі святі святили,
Всі святі святили.
Вони Ісуса Христа

⁹⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

В криницю спустили

*Записано 05.07.2001 р.
від Коваленко Марії Миколаївни 1929 р.н.,
в с. Бачкурине Монастирищенського р-ну.*

Колядки парубкові

Грешний молодець то Іван-хлопець.⁹¹
Ой, дай, Боже!
Хвалився коньом перед корольом:
Ой, дай, Боже!
– А в мого коня – золота грива,
Ой, дай, Боже!
Золота грива, шовкові хвости,
Ой, дай, Боже!
Шовкові хвости, слухняні вушка.
Ой, дай, Боже!
Слухняні вушка, радо слухають.
Ой, дай, Боже!
Шовкові хвости, слід замітають.
Ой, дай, Боже!
За цим словом, бувай же здоров!
Ой, дай, Боже!
Добрий вечір! Будьте здорові з колядкою!
А ви, колядники, знімайте шапочки,
Кладіть на полички та кричіть:
– Ой, дай, Боже!

*Записано 10.07.2003 р.
від Польки Катерини Василівни, 1939 р.н.,
в с. Текуча Уманського р-ну.*

Ой рано-рано кури запіли.
А ще раніше пан Іван встав,
Лучком забряжчав, братів пробуджав:
– Вставайте, браття, коні сідлайте,

⁹¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Хортів скликайте,
Бо поїдемо в чистеє поле на полювання.
Ой там я назнав куну в терені, панну в теремі,
Ані царівну, ні королівну, а батькову дочку,
Як паняночку!
Добривечір!

*Записав у 1954 році у м..Караганада
Теофіл Фіалко від Ганни Фіалко,
родом з с. Косенівка Уманського р-ну.*

Ой там за ліском, за дубиною,
Там оре плужок восьмириною.
А за тим плужком – Іван з батіжком.
Прийшла до нього матінка його:
– Ой, ори, ори, синку, дрібненьку скибку
Та посіємо жито й пшеницю, всяку пашницю,
Та зберем женців, сімсот молодців.
Та нажнемо кіп, як небесних зір,
Та складемо стіжок, як ясний місяць,
Та складемо другий, як ясне сонце!
Стіжечок гречки – на пиріжечки,
Стіжечок пшениці – на паляниці,
Стіжечок проса – щоб не ходила мати боса!
А ще стіжечок вівса! Вже й колядка вся!
Добривечір!

*Записав у 1954 році у м..Караганада
Теофіл Фіалко від Ганни Фіалко,
родом з с. Косенівка Уманського р-ну.*

Ой у полі криниченька,
Коло неї – травиченька.
Там Іванко коня пасе,
Пасе, пасе, напуває,
Свою неньку викликає.
Прийшла до нього мати його:
– Сідлай, синку, кониченька
Та й поїдем до вістонька.
У містонько – по дівоньку.
Там дівонька хорошая,
Хорошая, багатая:

У суботу – в оксамиті,
А в неділю – в сріблі-злоті.
Добривечір!

*Записав у 1954 році у м..Караганада
Теофан Фіалко від Ганни Фіалко,
родом з с. Косенівка Уманського повіту*

Радуйся, земле, коляда їде! ⁹²

Радуйся, земле, коляда їде!

Приспів:

Святий вечір! Добрий вечір!

Коляда їде, всім дари везе,

Приспів.

Всім дари везе, нам слово каже,

Приспів.

Нам слово каже, що вже світ сяє.

Приспів.

Земле, земле, одчиняй двері!

Приспів.

Одчиняй двері, бо твій князь їде,

Приспів.

Бо твій князь їде, молоду бере,

Приспів.

Молоду бере – обдаровує.

Приспів.

Ми ж тебе, господарю, та й не понижаємо,

А святими щедрами

Та й благословляємо!

Приспів.

*Записано 4.07.2001 р.
від Крижанівської Марії Федорівни, 1928 р.н.,
в с.Легедзине Тальнівського р-ну.*

⁹² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой рано-рано кури запіли.
 Ой, дай, Боже!
 А ще й найраньче пан Василько устав.
 Ой устав – устав, лучком забряжчав.
 При ідній свічі личенько вмивав.
 При другій свічі коня осідлав.
 При третій свічі брата позбуджав:
 Вставайте, браття, коні сідлайте.
 Форти скликайте!
 Та поїдем в чистеє поле на полювання.
 Ой там назнав я кунку в деревні.
 Панну в терені (теремі?).
 А вам буде, браття, кунка на шубу.
 А мені буде панна до шлюбу.
(Після кожної майже колядки додають наступний рядок):
 За цим же словом бувай здоров!
 Ой, дай, Боже!
 Гребний (гречний) молодче – Васильку-хлопче!
 Не сам з собою – з отцом, з ненькою.
 З усіма нами, колядниками!
 *[Збережено запис Хр. Ящуржинського]

Приспів.
Приспів.
Приспів.
Приспів.
Приспів.
Приспів.
Приспів.
Приспів.
Приспів.
Приспів.
Приспів.
Приспів.
Приспів.
Приспів.
Приспів.
Приспів.

Записав Хр. Ящуржинський
у с. Молодецьке
Уманського повіту

Ой з Вельгова [зі Львова] пана торгова.

Приспів: Ой, дай, Боже!

Ой там Коля ходив, коничка водив,
 До коня говорив:

– Ой, коню, коню, запродам тебе

Далеко від себе.

За велику ціну, за сто червінців.

– Ой пане, пане, не продай мене.

Як продаси ж мене, спогадай мене.

Як я тебе ніс через чорний ліс,

Як нас нагнали турки-татари.

За нами кулі, як сніг літали,

За нами стрілки землю спороли.

Як я скочив – Дунай перескочив,
Копитця, ні стременця не замочив.
Ані копитця, ані стременця,
Ані тебе, молодця.

*Записав Хр.Ящуржинський
у с. Молодецьке
Уманського повіту*

Ой коло воріт калина стоїть.⁹³
Ой, дай, Боже!
Ой там Іванко коника воде.
Ой, дай, Боже!
Коника воде, шапочку носить.
Ой, дай, Боже!
Шапочку носе, батенька просиить:
Ой, дай, Боже!
– Отче-панотче, оженіть мене.
Ой, дай, Боже!
– Синку Іванку, яку ж ти любиш?
Ой, дай, Боже!
– Я тую люблю, що рано встає,
Ой, дай, Боже!
Що рано встає, пізно лягає.
Ой, дай, Боже!
– Синку Іванку, не твоя рівня,
Ой, дай, Боже!
Не твоя рівня, а царя царівна.
Ой, дай, Боже!
В царя – царівна, а в попа – попівна.
Ой, дай, Боже!
На ції святки святкуй здоровий,
Ой, дай, Боже!
Гречний пане, Іване-хлопче,
Ой, дай, Боже!
Не сам з собою, а з отцьом-ненькою.

⁹³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой, дай, Боже!

*Записано 14.03.2004 р.
від Шандри Марії Федорівни
в с.Бачкурине Монастирищенського р-ну.*

А в Романівці, в славному городі,⁹⁴
Зібралася рада, стариків громада,
А другая рада – молодців громада.
Радять вони раду малу й невеличку:
– А зладимо, братця, золотий човничок,
Золотий човничок, срібнеє весельце.
Та пустимо, браття, на Дунай глибокий.
Посадімо, братця, гречнеє дитятко,
Гречнеє дитятко, пана Івана,
Та пустимо, браття, на Дунай глибокий,
На Дунай глибокий, стрілок рубати:
Котра кривая – на Дунай пускати,
Котра прямая – у човничок класти.
Аж тут пливе вутка, сивая голубка.
Він приціляється, він приміряється,
Він приміряється, хоче її вбити.
– Ой не приціляйся, ой не приміряйся, пане Іване,
Бо я тобі стану у великій пригоді:
Як будеш дівчину сватати,
То помощу гатки з кудрявої м'ятки,
Та помощу мости із тонкої трости,
Та поставлю стовпи та все золотії,
Та повішу хустки та все шовковії.
Як будеш їхати назад з дружиною,
То й запахнуть гатки з кудрявої м'ятки,
Та затріщать мости з тонкої трости,
Та засяють стовпи та все золотії,
Та забринять шнури та все дротянії,
Та замають хустки та все шовковії.

*Записала О.П.Діденко
на початку 50-х років ХХст.
від Ганни Колісниченко
в с. Шаулиха*

⁹⁴ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой, рано, рано кури запіли.⁹⁵
Ой, дай, Боже!
А ще раніше пан Іван устав.
Ой, дай, Боже!
Пан Іван устав, лучком забряжчав:
Ой, дай, Боже!
Браття, вставайте, коней сідлайте!
Ой, дай, Боже!
Та поїдем в чистеє поле,
Ой, дай, Боже!
В чистеє поле, на полювання.
Ой, дай, Боже!
Ой, я ж там назнав куну в дереві,
Ой, дай, Боже!
Куну в дереві, панну в теремі.
Ой, дай, Боже!
Вам буде, браття, куна на шубу,
Ой, дай, Боже!
А мені буде панна до шлюбу.
Ой, дай, Боже!

*Записала О.П.Діденко
на початку 50-х років ХХст.
від Ганни Колісніченко
в с. Шаулиха,
Христинівського р-ну.*

Ой, рано, рано кури запіли,⁹⁶
А ще *найранче* Роман устав,
Пан Роман устав, лучком забряжчав:
Вставайте, браття, коні сідлайте!
Та поїдемо в чистеє поле,
В чистеє поле, на полювання!
Ой, там я назнав куну в дереві,
Куну в дереві, дівку в теремі.
Ой, тобі, брате, куна на шубу,

⁹⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

⁹⁶ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф. 14 – 3. – од. зб. 162. – А.19.

А мені, брате, дівка до шлюбу.

(як до Різдва, то додають: «Дай-Боже», а як на Різдво, то «Святий вечір»)

*Записав Іван Лисак
у с. Колодисте,
Уманського повіту*

Ой, там за ліском, за дубиною,⁹⁷
Там оре плужок восьмириною.
А за тим плужком – Іван з батіжком.
Прийшла до нього матінка його:
– Ой, ори, ори, синку, дрібненьку скибку
Та посіємо жито й пшеницю, всяку пашницю,
Та зберем женців – сімсот молодців,
Та нажнемо кіп, як небесних зір,
Та складемо стіжок, як ясний місяць,
Та складемо другий, як ясне сонце!
Стіжечок гречки – на пиріжечки,
Стіжечок пшениці – на паляниці,
Стіжечок проса – щоб не ходила мати боса!
А ще стіжечок вівса! Вже й колядка вся!
Добривечір!

*Записав у 1954 році у м. Караганада
Теоділ Фіалко від Ганни Фіалко,
родом з с. Косенівка, Уманського
повіту.*

Ой там за ліском, там чорна хмара.⁹⁸
Ой то не хмара, то людей пара.
Там Іванко коником грає,
Коником грає, військо збирає.
Як зібрав військо, – аж землі тяжко.
Ой та б'є, та б'є на Царів город,
Що Царів город аж здвигається.
Вийшли до нього царегородці,
Царегородці, славні молодці.
Винесли йому миску червінців.
А він на теє ані поглянув,
Ані поглянув, військо привернув.

⁹⁷ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф. 14 – 3. – од. зб. 162. – А.19.

⁹⁸ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф. 14 – 3. – од. зб. 162. – А.19.

Ой б'є, та б'є по Царгороду,
Що Царгород аж здригається.
Вийшли до нього царегородці,
Царегородці, славні хлопці,
Вивели йому коня в наряді,
А він на теє не поглянув,
Шапочку не зняв, не подякував.
Шаблею махнув – військо привернув.
Ой та б'є, та б'є на Царів город,
Що Царів город аж здригається.
Прийшли до нього царегородці,
Царегородці, славні хлопці,
Вивели йому панну-царівну.
А він на неє бардзо поглянув,
Шаблею махнув, військо відвернув,
Шапочку ізняв ще й подякував.
Добрий вечір!

*Записав у 1954 році у м..Караганада
Теофіл Фіалко від Ганни Фіалко,
родом з с. Косенівка, Уманського повіту*

А в полі та на суходолі⁹⁹
Та ходило стадо коників,
Поміж ними – сиві-булані.
А одного коня ніхто не зловить.
Молодець Іванко того коня уловив,
Уловив коня та й за гривоньку,
Заткнув ножку та й за спионьку.
Поїхав він у нові городи,
Зустрічає він панів трьох городів.
Перший пан каже:
– Місяць сяє.
Другий каже:
– Сокіл літає.
Третій пан каже:
– Мій син гуляє.

⁹⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

*Записано 4.07.2001 р.
від Крижанівської Марії Федорівни
в с. Легедзине, Тальнівського р-ну.*

Що за гаєм, гаєм зелененьким.¹⁰⁰

Приспів:

Щедрий вечір! Добрий вечір!
Там ходив коник вороненький.

Ніхто того коника не спіймає,
Тільки спіймає молодець Іван.
Він спіймає й осідлає
Та й поїде до тестя у двір.
Тесть вибігає, коня розпрягає,
А теща у хаті столи застилає.

*Записано 26. 07. 2001р.
від Ремінець Федори Леонтіївни,
1913 р.н., в с.Мошурів, Тальнівського р-ну.*

Гречний молодець, то Іван-хлопець.¹⁰¹

Приспів: Ой, Дай-Боже!

Хвалився коньом перед корольом:

- А в мого коня золота грива.
Золота грива, шовкові хвости.
Шовкові хвости, слухняні вушка.
Слухняні вушка радо слухають.
Шовкові хвости слід замітають.
За цим словом, бувай же здоров!
Добрий вечір, будьте здорові з колядкою!
А ви, колядники, знімайте шапочки,
Кладіть на полички та кричіть:
– Ой, Дай-Боже!

*Записано 10. 07. 2003 р.
від Польки Катерини Василівни
в с. Текуча, Уманського р-ну.*

¹⁰⁰Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁰¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой у полі криниченька,¹⁰²
Приспів:Щедрий вечір! Добрий вечір!
А коло неї травиченька.
Вийшов син коня пасти.
Вийшла до нього ненька його.
– Кидай, сину, коня пасти,
Підем, підем у діброву
По дівчину чорноброву.

*Записано 01.07.2002 р.
від Куценко Марії Федорівни, 1942 р.н.,
в с. Молодецьке, Уманського р-ну.*

Ой у полі криниченька,¹⁰³
Коло неї травиченька.
Там Іванко коня пасе,
Пасе, пасе, напуває,
Ще й співає, в дуду грає.
Прийшла до нього матіночка:
– Хто ж тебе, синку, цих пісень наспівав?
– Любило мене аж три дівчини:
Одна любила – коня купила,
Друга любила – дудку купила,
Третя любила – пісень навчила.
Добривечір!

*Записав у 1954 році у м..Караганада
Теофіл Фіалко від Ганни Фіалко,
родом з с. Косенівка, Уманського р-нуІ*

Ой у полі криниченька,¹⁰⁴
Коло неї – травиченька.
Там Іванко коня пасе.
Пасе, пасе, напуває,
Свою неньку викликає.
Прийшла до нього мати його:
– Сідлай, синку, коняченька

¹⁰² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁰³ ІМФЕ ім.. Рильського. – ф.14. – 3. – од. зб.162. – А 21, №1.

¹⁰⁴ ІМФЕ ім.. Рильського. – ф.14. – 3. – од. зб.162. – А 21, №1.

Та й поїдем до містонька.
У містоньку – по дівоньку.
Там дівонька хорошая,
Хорошая, багатая:
У суботу – в оксамиті,
А в неділю – в сріблї-злоті.
Добривечір!

*Записав у 1954 році у м. Караганада
Теофіл Фіалко від Ганни Фіалко,
родом з с. Косенівка, Уманського р-ну.*

Ой коло воріт калина стоїть.¹⁰⁵
Приспів: Ой, Дай, Боже!
Й там Іванко коника воде.
Приспів.
Коника воде, шапочку носе.
Приспів.
Шапочку носе, батенька просе:
Приспів.
– Отче-панотче, оженіть мене.
Приспів.
Синку Іванку, яку ж ти любиш?
Приспів.
Я тую люблю, що рано встає,
Приспів.
Що рано встає, пізно лягає.
Приспів.
Синку Іванку, не твоя рівня,
Приспів.
Не твоя рівня, а царя царівна.
Приспів.
В царя – царівна, а в попа – попівна.
Приспів.
На ції святки святкуй здоровий,
Приспів.
Гречний панотче, Іване-хлопче,

¹⁰⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Приспів.
Не сам з собою, а з отцем-ненькою!
Приспів.

*Записано 14.03.2004 р.
від Шандри Марії Федорівни 1930 р.н.,
в с. Бачкурине, Монастирищенського р-ну.*

Ой рано-рано кури запіли.¹⁰⁶
Ой, дай, Боже!
А ще раніше пан Іван устав.
Ой, дай, Боже!
Пан Іван устав, лучком забряжчав:
Ой, дай, Боже!
– Браття, вставайте, коней сідлайте!
Ой, дай, Боже!
Та поїдемо в чистеє поле,
Ой, дай, Боже!
В чистеє поле на полювання.
Ой, дай, Боже!
Ой я ж там назнав куну в дереві,
Ой, дай, Боже!
Куну в дереві, панну в теремі.
Ой, дай, Боже!
Вам буде, браття, куна на шубу,
Ой, дай, Боже!
А мені буде панна до шлюбу.
Ой, дай, Боже!

*Записала Ольга Перівна Діденко
від Ганни Колісниченк, в с.Шаулиха
на початку 50-х років ХХ ст..*

Ой рано-рано кури запіли.¹⁰⁷
Ой, дай, Боже!
А ще раніше пан Ваня устав.
Ой, дай, Боже!
При одній свічці личенько вмивав,
Ой, дай, Боже!
При другій свічці коника сідлав,

¹⁰⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁰⁷ ІМФЕ ім.М.Т.Рильського. – ф.14 – 3. – од. зб.162. – А.20.

Ой, дай, Боже!
При третій свічці браття пробуждав:
Ой, дай, Боже!
– Вставайте, браття, коней сідлайте,
Ой, дай, Боже!
Коні сідлайте, хортів скликайте!
Ой, дай, Боже!
Та й поїдемо в чистеє поле,
Ой, дай, Боже!
В чистеє поле на полювання.
Ой, дай, Боже!
Ой там я назнав куну в дереві,
Ой, дай, Боже!
Куну в дереві, а панну в теремі.
Ой, дай, Боже!
Вам буде, браття, куна на шубу,
Ой, дай, Боже!
А мені буде панна до шлюбу.
Ой, дай, Боже!

*Записав Мицик М.Ф.
від Мицик Ганни Захарівни 1874 р.н.,
у с. Вишнопіль у 1949р.*

Ой рано-рано кури запіли, ¹⁰⁸
Ой, дай, Боже!
А ще раніше пан Роман устав.
Ой, дай, Боже!
Пан Роман устав, лучком забряжчав:
Ой, дай, Боже!
– Вставайте, браття, коні сідлайте,
Ой, дай, Боже!
Та поїдемо в чистеє поле на полювання.
Ой, дай, Боже!
Ой там я назнав куну в дереві,
Ой, дай, Боже!
Куну в дереві, дівку в теремі.
Ой, дай, Боже!
Ой, тобі, брате, куна на шубу,
Ой, дай, Боже!

¹⁰⁸ Доманицкий В.Современные колядки и щедривки. Оттиск из Пам. кн. Киевской губ. на 1905 г. – С.19.

А мені, брате, дівка до шлюбу!
Ой, дай, Боже!

*Записав Іван Лисак
у с. Колодисте, Уманського повіту*

Ой рано-рано кури запіли,¹⁰⁹
Ой, дай, Боже!
А ще раніше Іван устав.
Ой, дай, Боже!
Пан Іван устав, лучком забряжчав:
Ой, дай, Боже!
– Браття, вставайте, коней сідлайте!
Ой, дай, Боже!
Та поїдем у чистеє поле,
Ой, дай, Боже!
В чистеє поле, на полювання.
Ой, дай, Боже!
Ой, я ж там назнав куну в дереві,
Ой, дай, Боже!
Куну в дереві, а панну в теремі.
Ой, дай, Боже!
Вам буде, браття, куна на шубу,
Ой, дай, Боже!
А мені буде панна до шлюбу.
Ой, дай, Боже!

*Записала Ольга Петрівна Діденко
на початку 50-х років ХХ ст.
від Ганни Колісніченко
в с. Шаулиха, Христинівського р-ну.*

Ой рано-рано кури запіли,¹¹⁰
Приспів: Ой, дай, Боже!
А ще найраньче пан Василько устав.
Ой, устав-устав, лучком забряжчав.
При ідній свічі личенько вмивав,
При другій свічі коня сідлав,
При третій свічі брата пробуждав:
– Вставайте, браття, коні сідлайте,

¹⁰⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹¹⁰ Яшуржинський Хр. Колядки// К. С. – 1891. - №1. – С.520.

Форти[хорти] скликайте!
Та поїдем в чистеє поле на полювання.
Ой там назвав я куну в дереві,
Панну в терені [теремі]
А вам буде, браття, кунка на шубу.
А мені буде панна до шлюбу.
За цим словом бувай здоров!
Гречний молодече, Васильку-хлопче!
Не сам з собою – з отцем, з ненькою,
З усіма нами, колядниками!

*Записав Хр. Яциуржсинський
у 1890 р. у с. Молодецьке,
Уманського повіту*

Ой, рано-рано кури запіли,¹¹¹
Приспів: Ой, дай, Боже!
А ще раніше пан Іван став,
Лучком забряжчав, братів розбуджав:
– Вставайте, браття, коні сідлайте,
Коні сідлайте, хорти скликайте,
Бо поїдемо в чистеє поле на полювання.
Ой, там я назвав куну в терені,
Куну в терені, панну в теремі.
Ані царівну, ні королівну, а батькову дочку,
Батькову дочку, як панночку.
Добрий вечір!

*Записав Теофан Яремович Фіалко в 1954 р.
від Ганни Махтеївни Фіалко, 1867 р.н.,
з с. Косенівка, Уманського р-ну*

Попід дібровою, попід зеленою,
Ой, дай, Боже!
Там оре плужок восьмирицею.
Ой, дай, Боже!
А за тим плужком – Коля з батіжком.
Ой, дай, Боже!
Йому матінка їсти носила,

¹¹¹ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф.14 – 3. – од. зб. 162. – А.20.

Ой, дай, Боже!
Їсти носила, Бога просила:
Ой, дай, Боже!
– Ори, ори, синку, долинку,
Ой, дай, Боже!
Будем сіяти жито-пшеницю, всяку пашницю.
Ой, дай, Боже!
Назбираємо кіп, як на небі зір,
Ой, дай, Боже!
Будем ходити помежи копи,
Ой, дай, Боже!
Як ясний місяць помежи зорі.
Ой, дай, Боже!
Добрий вечір!
Добре здоров'ячко!

*Записали у 1989 р.
Ткач Микола Михайлович,
Данилевська Надія Олександрівна
у с. Шарине, Уманського повіту
від Запорожець Софії Андріївни, 1922р.н.*

Під дубиною, під зеленою¹¹²
Щедрий вечір! Добрий вечір!
Там оре плужок ще й восьмирицею.
Щедрий вечір! Добрий вечір!
А за тим плужком – Василь з батіжком.
Щедрий вечір! Добрий вечір!
Прийшов до нього батенько його.
Щедрий вечір! Добрий вечір!
Ой, ори, синку, дрібненьку скибку
Щедрий вечір! Добрий вечір!
Та посієм жито-пшеницю,
Щедрий вечір! Добрий вечір!
Та покладем кіп, як на небі зір,
Щедрий вечір! Добрий вечір!
Та покладем стіжок, як гори вершок.

¹¹² ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф. 14 – 3. – од.зб.515. – А.200, №1.

Щедрий вечір! Добрий вечір!

*Записала у 1968 р. Н.А.Кучережко
від Кислиці Явдохи Макарівни, 1894 р.н.,
у с. Бабанка, Уманського р-ну.*

Ой з-за гори плужок оре,¹¹³
За тим плужком Іван ходить,
А брат Петро помагає,
До Івана промовляє:
– Хай родиться цеє жито,
Колоситься повна бочка,
А зеренця – пів відерця.

*Записав у 1964 р. М.Ф. Мицик
від Баранюк Поліни Павлівни, 1906 р.н.,
у с. Вишнопіль, Тальнівського р-ну.*

Під дубиною, під зеленою¹¹⁴
Там ходив плужок восьмирицею.
А за тим плужком (ім'я найменшого сина в домі) з батіжком.
Вийшов до нього батенько його:
– Ой, ори, синку, цю довгу нивку
Та насієм жита-пшениці,
Жита-пшениці на паляниці,
Ще й стіжок гречки на варенички,
Ще й стіжок вівса та й колядка (щедрівка) вся.
(Співаєсья в с. Колодистому як колядка)

Під дубиною, під зеленою¹¹⁵
Ой, дай, Боже!
Там оре плужок восьмирицею.
Ой, дай, Боже!
А за тим плужком Іван з батіжком.
Ой, дай, Боже!

¹¹³ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф.14 – 3. – од.зб.419. – А.7, №2.

¹¹⁴ Доманицкий В.Современные колядки и щедрилки. Оттиск. Пам. Кн.Киевск. губ. За 1905 г. – С.22.

¹¹⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Прийшов до нього батенько його:
Ой, дай, Боже!
– Ой гори[ори], синку, дрібненьку скибку,
Ой, дай, Боже!
Та посієм яру пшеницю,
Ой, дай, Боже!
Яру пшеницю на паляницю,
Ой, дай, Боже!
А мішок гречки на варенички,
Ой, дай, Боже!

*Записала О.П.Діденко
від Григораша Трохима, 1903 р.н,
в с.Івангород, Христинівського р-ну
на початку 50-х р.ХХ ст.*

А в нашого пана три соколочки.¹¹⁶
Соколе! Не літай рано на поле!
Єдин полетів в чистеньке поле,
Другий полетів в бистрі потоки,
Третій полетів в темні ліски.
Той, що полетів в чистеньке поле,
Приніс на обід перепелойку;
Той, що полетів в бистрі потоки,
Приніс рибочку на снідання;
Той, що полетів в темні лісочки,
Приніс він пану чорну кунойку,
З чорної кунойки в пана шубайка.

*Записано 03.07.2004 р.
від Сміль Ганни Петрівни, 1933 р.н,
в с. Шабастівка, Монастирищенського р-ну.*

Ой у полі криниченька,¹¹⁷
Щедрий вечір, щедрий вечір!
Є у неї травиченька.
Щедрий вечір, щедрий вечір!
Вийшов син коня пасти,
Щедрий вечір, щедрий вечір!

¹¹⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹¹⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Пасе, пасе, напасає.
Щедрий вечір, щедрий вечір!
Вийшла до нього ненька його.
Щедрий вечір, щедрий вечір!
– Кидай, сину, коня пасти,
Щедрий вечір, щедрий вечір!
Підем, підем у діброву
Щедрий вечір, щедрий вечір!
По дівчину чорноброву.
Щедрий вечір, щедрий вечір!

*Записано 01.07.2002 р.
від Куценко Марії Федорівни, 1942 р.н.,
в с.Молодецьке, Уманського р-ну.*

Дзвонять в дзвони! ¹¹⁸
Щедрий вечір!
Там десь Василь сіно косить,
Щедрий вечір!
Сіно косить, коням носить.
Щедрий вечір!
– Їжте, коні, цеє сіно!
Щедрий вечір!
Там є по три доріжки,
Щедрий вечір!
Перша доріжка – до батенька,
Щедрий вечір!
А другая – до матусі,
Щедрий вечір!
А третя – до дівчини,
Щедрий вечір!

*Записано 04.07.2004 р.
від Перепилиці Тетяни Миколаївни, 1932 р.н.,
в с.Томашівка, Уманського р-ну.*

А попід лісом там є плужок ¹¹⁹
Ой же дай, Боже !

¹¹⁸ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹¹⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

А за тим плужком –
Василь з батіжком
Ой, дай, Боже!
Вулики гонить,
За плужком ходить.
Ой, дай, Боже!

Прийшла до нього
Матінка його
Ой, дай, Боже!
– Ой, синку – синку, пора додому!
Ой, дай, Боже!
– До кінця дійду –
додому прийду.
Ой, дай, Боже!

А як я прийшов
до своєї хати,
Ой, дай, Боже!
Його жіночка
стала плакати.
Ой, дай, Боже!
А він питає:
– Чом ти ридаєш?
Ой, дай, Боже!
Ой, мила-мила,
Чом не весела?

*Записано 12.07.2004 р.
від Розізнаної Ганни Йосипівни, 1934 р.н.,
в с.Свинарка, Уманського району.*

Колядки хазяйці

А в дядька Тимоша є гарна жона:¹²⁰
На дворі ходить – як місяць сходить,

¹²⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

У хату увійшла – як зоря зійшла,
За стіл сідає – золото сяє.
Не садіть її коло віконця, коло дірочки,
Бо вкрадуть жінку замість дівочки.

*Записала С.Світлична у 2000р.
від Криси Федори Гнатівни, 1919р.н.,
в с. Легедзине, Тальнівського р-ну.*

Колядки дівчині

Ой рясна-красна в лузі калина! !¹²¹

Приспів:

Ой, дай, Боже!

А ще красніша в батька Марина!

Приспів:

Ой, дай, Боже!

По воду йшла – як зоря зійшла!

Приспів:

Ой, дай, Боже!

З водою йшла, як місяць зійшов.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

З водою йшла – як місяць зійшов.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

В сінечки ввійшла – сінечки сяють.

Приспів:

Ой, дай Боже!

В світлоньку ввійшла – там пани сидять.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Там пани сидять, книги читають.

Приспів:

Ой дай, Боже!

Книги читають, її питають:

Приспів:

Ой, дай, Боже!

¹²¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

– Чи ти царівна, чи ти королівна?

Приспів:

Ой дай, Боже!

– Я не царівна, не королівна.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

– Я батькова дочка, як панночка.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

*Записала О.П.Діденко
на початку 50-х років
XX ст. в м.Умані.*

Котилася сніжна грудка.¹²²

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

То не грудка – гречна Пані.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Йшла по воду з коновками.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Несла в руці срібні ключі.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

– Ой ви, ключі, не дзвеніте!

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Моє браття, не будіте.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Моє браття воювало.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Пізно спати полягало.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

*Записала О.П.Діденко
в с.Шаулиха,*

¹²²Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой, в полі береза, тонка та висока,¹²³

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Тонка та висока, коренем глибока.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

А на тій березі срібная рожа, золота кора.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Налетіли райські птахи.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Обклювали срібну рожу, золотую кору.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Вийди, вийди, гречная Панна,

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Та позбирай срібну рожу, золотую кору,

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Та понеси до золотаря:

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Хай тобі зробить обручку на ручку,

Приспів:

¹²³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Щедрий вечір,
Святий вечір!
А на останку – золотую чарку.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!
Обручкою – обручатися,

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!
Чарочкою – мед-вино пити.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

*Записала О.П.Діденко
на початку 50-х років ХХ ст.
в м. Умані.*

Ой красна-ясна в лузі калина,¹²⁴
А ще й найкраща дівка Марія у батька:
По воду йшла – як зоря зійшла;
З водою йшла – як місяць зійшов;
Ввійшла в сінечки – сінечки сяють,
Пани устають, шапки здіймають,
Її питають:
– Чи ти царівна?
– Чи ти королівна?
– Я не царівна, не королівна,
Я батькова дочка, як панночка!

(с. Молодецьке, Уманського повіту)

Ой по долинах річеньки бринять,

Приспів:

Ой, дай, Боже!

А по городах маченьки цвітуть,¹²⁵

Приспів:

Ой, дай, Боже!*(Після кожного рядка).

¹²⁴ Ящуржинський Хр. Поезія Різдвяних свят// Сяйво. – 1913. – № 10–12. – С. 239.

¹²⁵ Олена Богданова. Рідкісна збірка пісень з Уманщини// Народна творчість та етнографія. – 1999. - № 1. – С.

Тудою ішла панна Оксана,
Вирвала квітку з макового цвіту.
Як би я така, як ця квітка,
То носила б я срібнії ключі.
Одмикала б я холодні льохи,
Набирала б я солодкі меди,
Частувала б я рокові госц(т)і –
Рокові госц(т)і, ще й колядники.
Як по воду йшла – як зоря зійшла,
Як за водою йшла – місяць зійшов;
В сінечки виходить – сони(е)чко сходить,
В хаточку входить – аж пани сидять.
Аж пани сидять – шапки здіймають,
Шапки здіймають – її питають:
– Чи ти царівна. Чи ти королівна?
– Я не царівна, не королівна –
Отецька дочка, як панночка!
Добрий вечір!

(с. Колодисте).

А по долинах річеньки бринять,¹²⁶

Приспів:

Ой, дай, Боже!*(Після кожного рядка)

А по городах маченьки цвітуть.
Попід той мачок втоптаний шляшок.
Туди ходила гречная панна,
Гречная панна, панна Маруся,
Вирвала квітку з макового цвіту,
Приклала ж вона до свого личка.
– Якби я така, як оця квітка,
То я б здалася в царському дворі.
В царському дворі та й за ключницю.
Та й носила б я срібнії ключі,
Одмикала б я тугії замки,
Торгувала б я медом та вином,
Напувала б я роковії гості,
Роковії гості-колядниченьки.

¹²⁶ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф. 14–3. – од. зб. 419. – Арк. 2. – № 2.

Ой пили, пили – не заплатили:
З одного – взяла коник вороний;
З другого – взяла перстень золотий;
З третього – взяла лисячу шубу.
Коника взяла – братові дала,
Перстень взяла – сестриці дала,
Лисячу шубу – собі до шлюбу.

Записав у 1949 р.
М.Ф.Мицик
від Горпини Захарівни Мицик, 1874 р.н.,
у с. Вишнопіль Тальнівського р-ну.

По горах, горах пави ходили,¹²⁷

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Пави ходили, пір'я губили.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Туди ходила гречная панна,

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Гречная панна, панна Маруся,

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Пір'я збирала, в рукавець клала.

Приспів:

Сплела віночок – пішла в таночок.

Приспів:

Прийшов до неї батько її:

Приспів:

– Ой, доню моя, додому пора!

Приспів:

– Таночка дойду – додому прийду.

Приспів:

Таночка дійшла, та в другий пішла.

Приспів:

Прийшла до неї матінка її:

¹²⁷ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф.14–3. – од. зб. 419. – Арк. 3. – № 1.

Приспів:

– Ой, доню моя, додому пора!

Приспів:

– Таночка дойду, додому прийду.

Приспів:

Таночка дійшла та в третій пішла.

Приспів:

Прийшов до неї миленький її:

Приспів:

– Марусю моя, додому пора!

Приспів:

– Таночка дойду – додому піду.

Приспів:

Таночка дійшла – додому пішла.

Приспів:

Записав у 1949 р.

М.Ф.Мицик

від Горпини Захарівни Мицик, 1874 р.н.,

у с. Вишнопіль, Тальнівського р-ну

Ой рясна, рясна в лузі калина,

Приспів:

Ой, дай, Боже!

А ще найкраща в батька дитина.

Приспів:

По воду пішла, як зоря зійшла.

Приспів:

Із водою йшла, як друга зійшла.

Приспів:

В сінечки ввійшла – сінечки сяють,

Приспів:

Сінечки сяють, паничі встають,

Приспів:

Паничі встають, шапки здіймають,

Приспів:

Шапки здіймають, дівки питають:

Приспів:

– Чи ти царівна, чи королівна?

Приспів:

– Я не царівна, не королівна, –

Приспів:

Батькова дочка, як панночка.

Приспів:

*Записав 3. 12. 1949р. М.Ф.Мицик
від Горпини Захарівни Мицик, 1874 р.н.,
у с. Вишнопіль, Тальнівського р-ну.*

Ой, на Дунаї бережина,¹²⁸

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Там дівка Маруся біль білила.

Приспів:

Ой, біль білила, листа писала

Приспів:

Та й до батька відсилала:

Приспів:

– Ой, приїдь, мій батеньку,

Приспів:

Забери собі біль біленьку.

Приспів:

– А в мене коні потомлені,

Приспів:

А в мене фурмани не згодні.

Приспів:

Ой, на Дунаю бережина,

Приспів:

Там дівка Маруся біль білила.

Приспів:

Ой, біль білила, листи писала

Приспів:

Та й до матінки відсилала:

Приспів:

– Ой, приїдь, приїдь, моя ненько,

Приспів:

Забери собі біль біленьку.

Приспів:

– А в мене коні потомлені,

¹²⁸ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф. 14–3. – од. зб. 419. – Арк. 4. – № 1.

Приспів:

А в мене фурмани не згодяні.

Приспів:

Ой, на Дунаї бережина,

Приспів:

Там дівка Маруся біль білила.

Приспів:

Ой, біль білила, листи писала,

Приспів:

Та й до милого одсилала:

Приспів:

– Ой, приїдь, приїдь, мій миленький,

Приспів:

Забери мою біль біленьку,

Приспів:

І візьми мене, молоденьку!

Приспів:

– А в мене коні не томлені,

Приспів:

В мене фурмани погодяні,

Приспів:

Заберу твою біль біленьку

Приспів:

І візьму тебе, молоденьку.

Приспів:

*Записав у 1949 р. М.Ф.Мицик
від Горпини Захарівни Мицик, 1874 р.н.,
у с. Вишнопіль, Тальнівського р-ну.*

Гречная панна раю стерегла, Дунаю.¹²⁹

Приспів:

Дунай-море,

Дівонько-зоре,

Марусю.

Прийшов до неї батенько її, Дунаю.

Приспів:

– Дай мені, дочко, золоте яблучко, Дунаю.

Приспів:

¹²⁹ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф. 14–3. – од. зб. 419. – Арк. 4. – № 2.

Гречная панна раю стерегла, Дунаю.

Приспів:

Прийшла до неї матінка її, Дунаю.

Приспів:

– Дай мені, дочко, золоте яблучко, Дунаю.

Приспів:

– Ой, не дам, не дам, не звелів Адам, Дунаю.

Приспів:

Гречная панна раю стерегла, Дунаю.

Приспів:

Прийшов до неї миленький її, Дунаю,

Приспів:

– Дай мені, Марусю, золоте яблучко, Дунаю.

Приспів:

– Ой, віддам, віддам, бо звелів Адам, Дунаю,

Приспів:

Записав у 1949 р.

М.Ф.Мицик

*від Горпини Захарівни Мицик, 1874 р.н.,
у с.Вишнопіль, Тальнівського р-ну.*

Ішли дві баби колядувати:¹³⁰

Одна – боса, а друга – гола.

А боса каже:

«Кричімо гірше,

Кричімо гірше, винесуть більше»!

А гола каже:

«Годі кричати,

Годі кричати – нема у що брати».

Записав у 1949 р.

М.Ф. Мицик

*від Горпини Захарівни Мицик, 1874 р.н.,
у с. Вишнопіль, Тальнівського р-ну.*

Вихвалялася біла береза¹³¹

Перед дубами своїми гілками.(2)

¹³⁰ ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. – ф. 14–3. – од. зб. 419. – Арк. 5. – № 1.

¹³¹ ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – ф. 14–3 од. зб. 419. – Арк. 6. – № 2.

Ой, не хвалися, біла березо,
То не ти гілля кохала. (2)

Кохали тобі буйні вітри.
Буйні вітри, дрібні дощі. (2)

Буйні вітри, дрібні дощі,
Дрібні дощі темної ночі. (2)

Вихвалялася дівка Марія
Перед братами своїми косами. (2)

Ой, не хвалися, дівко Маріє,
Бо ж не ти сама косу кохала. (2)

Кохала тобі ненька старенька,
Ненька старенька, сестра маленька. (2)

*Записав у 1963 р. М.Ф.Мицик
від Баранюк Галини Герасимівни
у с. Вишнопіль, Тальнівського р-ну.*

– Ой, сосно, сосно, не шуми тоскно. ¹³²

– А як мені не шуміти?

Коло кореня – люта зима,
А на вершечку сам сокіл сидить.
Сам сокіл сидить – далеко глядить,
Далеко видить, за сині моря.
На синім морі корабель пливе,
Корабель пливе – аж Дунай реве.
А в тім кораблі гречная панна,
Гречная панна, панна Маруся,
Та й шиє шубу собі до шлюбу:
Коло коміра – місяць та зоря,
А коло рукава – розові квіти,
А коло поли – сиві голуби.
Місяць та зорі будуть світити,

¹³² ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – ф. 14–3. – од. зб. 419. – Арк. 2. – № 3.

Розові квіти будуть процвітати,
Сиві голуби будуть щебетати.

*Записав у 1964 р. М.Ф.Мицик
від Баранюк Поліни Захарівни, 58 р.,
у с. Вишнопіль, Тальнівського р-ну.*

Качалася грудка снігу,¹³³
То не грудка, – гречна панна,
Гречна панна, панна Галя
Несла воду коновочками,
Несла ключі в правій руці.
– А ви, ключі, не бряжчіте,
Моє браття не будіте:
Моє браття полювало,
Пізно спати полягало.

*Записав М.Ф.Мицик у 1964 р.
від Поліни Якимівни Баранюк, 1906 р.н.,
у с.Вишнопіль, Тальнівського р-ну,*

Стояла береза на білім віконці,¹³⁴
Приспів:
Щедрий вечір,
Добрий вечір!
А на тій березі золотее гілля,
Приспів:
Золотее гілля, а срібна кора.
Приспів:
Десь узялись різні пташки,
Приспів:
Гілля обломили, кору обдзьобали.
Приспів:
Десь узялася гречная панна,
Приспів:
Гречная панна, панна Маруся
Приспів:
Гілля розбирала, кору позмітала
Приспів:

¹³³ ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – ф. 14–3. – од. зб. 419. – Арк. 7. – № 1.

¹³⁴ ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. – ф. 14 – 3. – од. зб. 419. – Арк. 9. – № 2.

Та й понесла до золотаря:

Приспів:

– Золотаре мій, золотарнику,
Вилий мені золото.

Приспів:

*Записав у 1949 р. М.Ф.Мицик
від Горпини Захарівни Мицик, 1874 р.н.,
у с. Вишнопіль, Тальнівського р-ну.*

Дівка Марія в гаю стерегла солодких яблuchок.¹³⁵
Дунаю!

Приспів:

Дунай-море,
Дівонько-зоре,
Маріє!

Прийшов до неї батенько її:

Дунаю!

Приспів:

– Ой, подай, подай, солодких яблuchок!

Дунаю!

Приспів:

– Ой, не дам, не дам, не велів Адам.

Дунаю!

Приспів:

Дівка Марія в гаю стерегла солодких яблuchок.

Дунаю!

Приспів:

Прийшла до неї матінка її:

Дунаю!

Приспів:

– Ой, подай, подай, солодких яблuchок.

Дунаю!

Приспів:

– Ой, не дам, не дам, не велів Адам.

Дунаю!

Приспів:

Дівка Марія в гаю стерегла солодких яблuchок.

Дунаю!

¹³⁵ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф.14–3. – од. зб. 162. – А. 17.

Приспів:

Прийшов до неї братичок її.

Дунаю!

Приспів:

– Ой, подай, подай, солодких яблучок.

Дунаю!

Приспів:

– Ой, не дам, не дам, не велів Адам.

Дунаю!

Приспів:

Дівка Марія в гаю стерегла солодких яблук.

Дунаю!

Приспів:

Прилетів до неї миленький її.

Дунаю!

Приспів:

– Ой, подай, подай солодких яблучок.

Дунаю!

Приспів:

Ой не дам, не дам, не велів Адам.

Дунаю!

Приспів:

За цим же словом бувай здорова, дівко Маріє!

Дунаю!

Приспів:

Свята провести, других діждати.

Дунаю!

Приспів:

А третіх діждати та й заміж віддати.

Дунаю!

Приспів:

Записав у 1964 р.

Теофан Яремович Фіалко

від Ганни Махтіївни Фіалко, 1867 р.н.,

у с. Косенівка, Уманського р-ну.

Ой через гору, через крем'яную,¹³⁶

Тудою ішла стежечка зоряна.

Там рясна-красна росла калина.

¹³⁶ ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. – ф. 14–3. – од. зб. 162. – А. 18.

А ще найкраща Марія в батька
З водою ішла, а за нею йшов королів синок:
– Пожди, пожди, гречная панно,
Відгадаєш мені три загадочки.
Як відгадаєш – моя будеш,
Не відгадаєш – батькова будеш.
Ой що ж то росте та без кореня?
Ой що ж то цвіте та без цвіту?
Ой що ж то горить та без полум'я?
– А камінь росте та без кореня,
Папороть цвіте без насіння,
Без синя цвіту на синім каменю, без полуменю!
За цим же словом бувай здорова,
Гречная панно, панно Маріє!
Добривечір!

*Записав у 1954 р.
Теофан Яремович Фіалко
від Ганни Махтеївни Фіалко, 1867 р.н.,
у с. Косенівка, Уманського р-ну.*

Ой, хвалилася біла береза:¹³⁷
– А в мене віття, гнучке високе,
Гнучке високе, листям широке.
А в мене кора, як папір біла.
В мене коріння – аж до реміння!
– Ой, не хвалися, біла березо,
Бо не ти ж теє віття викохала:
Розвили листя буйнесенькі вітри,
Облили кору дрібненькі дощі,
Підмила коріння бистрая водиця.
Ой, хвалилася, гречная панна, панна Марія:
– А в мене личко, як те яблучко,
А в мене коса – аж до пояса.
– Ой, не хвалися, гречная панна, панно Маріє,
Бо не ти ж тую косу викохала,
Кохали її ненька старенька, сестра рідненька!
Добривечір!

¹³⁷ ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. – ф. 14–3. – од. зб. 162. – А18. – № 2.

Записав у 1954 р.
Теофан Яремович Фіалко
від Ганни Михайлівни Фіалко, 1867 р.н.,
у с. Косенівка, Уманського р-ну.

Качалася грудка снігу,¹³⁸

Приспів:

Щедрий вечір!

Добрий вечір!

А в тій грудці – гречна панна

Приспів:

Ключі носить в правій руці.

Приспів:

– А ви, ключі, не бряжчіте,

Приспів:

Моїх братів не будіте:

Приспів:

Мої браття полювали,

Приспів:

Пізно спати полягали.

Приспів:

Записали у 1989 р. Ткач Микола Михайлович
і Данилевська Надія Олександрівна
від Макаренко Марії Андріївни, 1924 р.н.,
і Запорожець Софії Андріївни, 1922 р.н. у с. Шарине,
Уманського р-ну.

Ой фалилася біла береза¹³⁹
своїми гіллями перед дубами.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

– Ой не фалися, біла березо,
своїми гіллями перед дубами,

Приспів:

Бо не ти ж ті гілля кохала:

¹³⁸ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹³⁹ Ящуржинський Хр. Колядки// Киевская старина. – 1890. – № 12.

Кохали тобі буйнії вітри,
Приспів:
Буйнії вітри,
І в день, і вночі, повіваючи,
Приспів:
Дрібний дощик, накриваючи.
Приспів:
Ой, фалилася панна Катя
Своїми косами перед молодцями.
Приспів:
– Ой, не фалися, панно Катю,
Своїми косами перед молодцями,
Приспів:
Бо не ті ж ті коси кохала:
Кохала тобі ненька старенька
Приспів:
Та вдень, то вночі при ясній свічі
Щосуботоньки вимиваючи.
Приспів:
Щосуботоньки вимиваючи.
Щонеділеньки убираючи.
Приспів:

*Записав у 1890 р.
Хр. Ящуржинський
у с. Молодецькому, Уманського повіту.*

Ой, у полі-полі на білім колі ¹⁴⁰
Приспів:
Ой, дай, Боже!
Ой, там Марійка пшеницю жала,
Приспів:
В кіпки складала.
Приспів:
За нею кіпки – в чотири рядки.
Приспів:
Прийшло до неї дванадцять молодців,
Приспів:

¹⁴⁰ Ящуржинський Хр. Колядки//Киевская старина. – 1890. – № 12. – С. 519.

Хтять її взяти з чистого поля, з білого кола.

Приспів:

– Візьміте мене в батька в світлиці.

Приспів:

В мої неньки три стороженьки:

Приспів:

Їдна сторожа – батько край стола.

Приспів:

Друга сторожа – ненька у порога.

Приспів:

Третя сторожа – братець у ворітець.

Приспів:

Батько край стола чашки сповняє.

Приспів:

Мати у порога рушнички крає.

Приспів:

Братець у ворітець коня сідлає.

Приспів:

Записав у 1890 р.

*Хр. Ящуржинський у с. Молодецьке,
Уманського повіту*

Ой, на горі, горі пави ходили.¹⁴¹

Приспів:

Ой, рано, рано, рано, при зорі.

Пави ходили, пір'я губили.

Приспів:

Ой, рано, рано, рано при зорі.

Пір'я збирали та в пучечки клали.

Приспів:

Ой, рано, рано, рано, при зорі.

За ними ходила гречная дівка,

Приспів:

Ой, рано, рано, рано, при зорі.

Пір'я збирала та в пучечки клала.

Приспів:

¹⁴¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой, рано, рано, рано, при зорі.
А з пучечка брала, віночок плела.

Приспів:

Ой, рано, рано, рано, при зорі.
Сплела віночок – пішла в таночок,

Приспів:

Ой, рано, рано, рано, при зорі.
З танку вийшла – додому пішла.

Приспів:

Ой, рано, рано, рано, при зорі.

*Записано 30. 06.- 2001р.
від Дробот Параски Іванівни, 1927 р.н.
в с. Легедзине, Тальнівського р-ну.*

ОЙ КРАСНА, РЯСНА В ЛУЗІ КАЛИНА

Ой, рясна, красна в лузі калина,¹⁴²

Приспів:

Ой, дай, Боже!
А найкраща Галя у батьків.

Приспів:

Ой, дай, Боже!
Ішла по воду – як зоря зійшла.

Приспів:

Ой, дай, Боже!
Ішла з водою – як місяць зійшов.

Ой, дай, Боже!
Зійшла в сінечки – сінечки сяють.

Ой, дай, Боже!
Зійшла в світлицю – як сонце ясне.

¹⁴² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой, дай, Боже!

*Записано 05. 07. 2001 р.
від Коваленко Марії Миколаївни, 1929 р.н,
в с. Бачкурине, Монастирищенського р- ну.*

Павочки ходя,¹⁴³

Пір'ячко роня.

Приспів:

Святий Вечір!
Щедрий вечір!
Добрим людям!

За ними ходить

Красна дівонька,

Приспів:

Святий вечір!
Щедрий вечір!
Добрим людям!

Пір'ячко збирає,

В рукав ховає.

Приспів:

Святий вечір!
Добрий вечір!
Добрим людям!

*Записано 19. 07. 2002р.
від Оверченка Валентина Васильовича, 1930р.н.,
в с. Берестівець, Уманського р-ну.*

Коляд, коляд, колядниця,¹⁴⁴

А я в батька одинця.

Якщо дасте кишку,

То з'їм у затишку.

Якщо дасте ковбасу,

¹⁴³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁴⁴ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Я матері занесу.
Виносьте дохід,
Бо занесемо хату на лід,
А з морозу – та в воду,
А з води – та знов сюди!
Добривечір!

*Записано 26. 07. 2002р.
від Семченко Валентини Іванівни
в с. Яроватка, Уманського р-ну.*

Ой, на річці, на Гордані ¹⁴⁵
Там дівчина біль білила,
Біль білила, личко мила.
– Хто ж по цюю біль поїде?

Батько каже:

– Не поїду:

В мене коні не ковані,
В мене сані не складяні.

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

Братик каже:

– Не поїду:

В мене коні не ковані,
В мене сані не складяні.

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

Ой, на річці, на Гордані,
Там дівчина біль білила,
Біль білила, личко мила.

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

– Хто ж по тую біль приїде?

Милий каже:

– Я поїду:

В мене коні поковані,
В мене сані ізскладані.

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

Добрий вечір!

*Записано 29. 06. 2003р.
від Захарченко Марії Григорівни, 1927 р.н.,
в с. Собківка, Уманського р-ну.*

¹⁴⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой, при горі, горі пави ходили,¹⁴⁶

Ой, при горі, горі пави ходили.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Пави ходили, пір'я ронили.

Приспів:

А за ними йшла гречная панна,

Приспів:

Гречная панна, дівка та Галя,

Приспів:

Пір'я збирала, в рукавчик клала.

Приспів:

З рукава брала – на стільчик клала;

Приспів:

Зі стільчика брала – віночок плела;

Приспів:

Сплела віночок – пішла в таночок.

Приспів:

Прийшов до неї батенько її:

Приспів:

– Дівка та Галя, пора додому!

Приспів:

– Ой, піду, піду, танчику дойду.

Приспів:

Танчик дійшла – в другий пішла.

Приспів:

Прийшла до неї її матінка:

Приспів:

– Дівка ти Галя, пора додому!

Приспів:

– Ой, піду, піду, танчика дойду.

Приспів:

Танчика дійшла – в третій пішла.

Приспів:

Прийшов до неї гречний Іванко:

¹⁴⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Приспів:

– Дівка ти Галю, пора додому!

Приспів:

Танчика дійшла – додому пішла.

Приспів:

*Записано 03. 07. 2003р.
від Кучер Параски Семенівни, 1930 р.н.,
в с.Яроватка, Уманського р-ну.*

Ой за горою, за кам'яною¹⁴⁷
Качалася грудка снігу.
А в тій груді – гречная панна,
Гречная панна, панна Маня, (2)
Біль білила, личко мила
Та й до батенька говорила:
– Ой ти, батечку ріднесенький,
Дай мені коней біль привезти! (2)
– А я не піду й не поїду,
Бо в мене коні не ковані, (2)
Бо в мене сани не складені.
Біль білила, личко мила
До матінки говорила: (2)
– Ой ти, матінко ріднесенька,
Дай мені коней біль привезти. (2)
– А я не піду й не поїду,
Бо в мене коні не ковані,(2)
Бо в мене сани не складені.
Біль білила, личко мила
Та й до Миколи говорила:
– Ой, Ти, Миколо ріднесенький,
Дай мені коней біль привезти.
– А я піду, я й поїду,
Бо в мене коні поковані,
Бо в мене сани ізскладяні,
Бо в мене сани іскладені.

¹⁴⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Записано 03. 07. 2003 р.
від Кучер Параски Семенівни, 1930 р.н.,
в с. Ятранівка, Уманського гор-ну.

ПО ГОРІ, ГОРІ ПАВИ ХОДИЛИ

Вельми поважно

По го-рі, го-рі па-ви хо-ди-ли. Ой дай, бо-же,
па-ви-хо-ди-ли, пір'-я гу-би-ли, ой дай, бо-же!

Ой при горі, горі пави ходили.¹⁴⁸

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Пави ходили, пір'я губили.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

А за ними йшла красна дівочка,

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Пір'я збирала, у мішечок клала.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

З мішечка брала – віночок сплела.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Вийшла в сінечки – сінечки сяють.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Сінечки сяють, її питають:

Приспів:

¹⁴⁸ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой, дай, Боже!
– Чи ти царівна, чи королівна?

Приспів:

Ой, дай, Боже!
– Я й не царівна, не королівна.

Приспів:

Ой, дай, Боже!
Батькова дочка, як паночка.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Записано 03. 07. 2003р.

*від Кучер Параски Семенівни, 1930 р.н.,
в с.Ятранівка, Уманського р-ну.*

Гречная панна пшеницю жала.¹⁴⁹

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

Гречная панна пшеницю жала.

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

Ой жала, жала, не спочивала.

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

Прийшло до неї три кавалери

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

І беруть її в жнива з собою.

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

– Не беріть мене в жнива з собою,

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

Візьміте мене з батькова подвір'я.

Приспів:

Ой, дай, Боже, їй же!

В мого батенька три стороженьки:

¹⁴⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

Перші сторожа – батенько стола;

Приспів:

Ой, дай, бог, їй же!

Другі сторожа – мати у порога;

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

Треті сторожа – братець у ворітець.

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

Батенько стола чаші сповняє.

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

Мати в порогах рушнички дає.

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

Братець у ворітець коня сідлає.

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

За тим же словом, будьте здорові!

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

Ой будь же здорова, гречная панна.

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

Гречная панна, панна Галя!

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

На ціі святки святкуй же здорова!

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

Других у Бога дожидай здорова!

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

Не сама з собою, а з отцем, з ненькою!

Приспів:

Ой, дай, Бог, їй же!

З Ісусом Христом, зі святим Рожеством!

Приспів:

Ой, дай, Бог їй же!

*Записано 09. 07. 2003 р.
від Стеценко Килини Артемівни, 1912 р.н.,
в с.Корж Слобідка, Уманського р-ну.*

Ой, ясна, красна на небі зірка,¹⁵⁰

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Приспів:

А ще краща Ганнуся-дівка.

Приспів:

По воду йшла – як зоря зійшла.

Приспів:

З водою прийшла – як місяць зійшов.

Приспів:

Встала, вбралася, до церкви пішла.

Приспів:

Там пани стояли, її питали:

Приспів:

– Чи ти царівна, чи королівна?

Приспів:

– Я не царівна, не королівна,

Приспів:

Я батькова дочка, як панночка,

Приспів:

А материна, як ягідочка.

Приспів:

На ції святки святкуй здорова,

Приспів:

Гречная панна, Ганнуся славна.

Приспів:

Не сама з собою, а з отцем, ненькою.

Приспів:

Отцем, ненькою, з челядонькою!

Приспів:

¹⁵⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Записано 14. 03. 2004р.
від Щандри Марії Федорівни, 1930 р.н.,
в с. Бачкурине, Монастирищенського р-ну.

Ой, у ліску, на жовтім піску, ¹⁵¹

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Пава ходила, пір'я ронила.

Приспів:

А за нею йшла гречная панна,

Приспів:

Гречная панна, Ганнуся славна,

Приспів:

Пір'ячко брала, в рукавець клала.

Приспів:

З рукавця брала – віночок плела.

Приспів:

Сплела віночок – пішла в таночок.

Приспів:

Прийшов до неї її батенько:

Приспів:

– Дівко Ганнусю, час додому, час!

Приспів:

– Танок перейду і додому прийду.

Приспів:

Танок перейшла – в другий пішла.

Приспів:

Прийшла за нею її матінка:

Приспів:

– Дівко Ганнусю, час додому, час!

Приспів:

– Танок перейду – додому прийду.

Приспів:

Танок перейшла – в другий пішла.

Приспів:

¹⁵¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Прийшов за нею її братечок:

Приспів:

– Дівко Ганнусю, час додому, час!

Приспів:

– Танок перейду – додому прийду.

Приспів:

Танок перейшла – в другий пішла.

Приспів:

Прийшов за нею її миленький:

Приспів:

– Дівко Ганнусю, час додому, час!

Приспів:

– Танок перейду – додому прийду.

Приспів:

Танок перейшла – додому прийшла.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Добрий вечір!

Записано 14. 03. 2004 р.

від Шандри Марії Федорівни, 1930 р.н.,

в с. Бачкурине, Монастирищенського р-ну.

Ой, гула, гула крутая гора,¹⁵²

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Що не вродила шовкова трава.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Тільки вродило зелене вино.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Красна панна вино стерегла,

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Вино стерегла і кріпко заснула.

Приспів:

¹⁵² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой, дай, Боже!
Як налетіли райські пташки,
Приспів:
Ой, дай, Боже!
Обдзюбали зелене вино
Приспів:
Ой, дай, Боже!
Та й пробудили красную панну.
Приспів:
Ой, дай, Боже!
Ой, скоро ж вона теє учула.
Приспів:
Ой, дай, Боже!
– Будь здоров, гречний панотче, Іванку-хлопче,
Приспів:
Ой, дай, Боже!
Не сам з собою, а з отцьом-ненькою,
Приспів:
Ой, дай, Боже!
Отцьом-ненькою, з челядонькою.
Приспів:
Добрий вечір!

*Записано 10. 07. 2001 р.
від Пересунько Ганни Матвіївни, 1927 р.н.,
в с.Кочубіївка, Уманського р-ну.*

Ой, рясна-красна калина в лузі,¹⁵³
А найкраща Ганна в батька:
Приспів:
Ой, дай, Боже!
Пішла по воду – як зоря зійшла,
Прийшла з водою – як місяць зійшов.
Приспів:
Ой, дай, Боже!
Ой, на горі пави ходили,
Пави ходили, пір'я губили.

¹⁵³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Приспів:

Ой, дай, Боже!
А панна Ганна пір'я збирала,
Пір'я збирала, в рукавець клала.

Приспів:

Ой, дай, Боже!
Добрий вечір!

*Записано 10. 07. 2001 р.
від Пересунько Ганни Матвіївни, 1927 р.н.,
в с. Кочубіївка, Уманського р-ну.*

Качалася грудка снігу,¹⁵⁴

Приспів:

Щедрий вечір,
Добрий вечір!
А в тій грудці – гречная дівка

Приспів:

Щедрий вечір,
Добрий вечір!
Держить ключі в правій руці:

Приспів:

Щедрий вечір,
Добрий вечір!
– А ви, ключі, не бряжчіте,

Приспів:

Щедрий вечір,
Добрий вечір!
Мого браття не будіте:

Приспів:

Щедрий вечір,
Добрий вечір!
Моє браття полювало,

Приспів:

Щедрий вечір,
Добрий вечір!
Пізно спати полягало.

Приспів:

¹⁵⁴ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Щедрий вечір,
Добрий вечір!

Записано 30. 06. 2001р.
від Дробот Параски Іванівни, 1927 р.н.,
в с.Легадзине, Тальнівського р-ну.

Качалася грудка снігу.¹⁵⁵

Приспів:

Щедрий вечір,
Добрий вечір!

А в тій грудці – гречная панна.

Приспів:

Щедрий вечір,
Добрий вечір!

Гречная панна, на ім'я Оксана,

Приспів:

Щедрий вечір,
Добрий вечір!

Несла ключі в правій руці.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

– А ви, ключі, не бряжчіте.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Моє браття не будіте:

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Моє браття полювало,

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Пізно спати полягало.

Приспів:

Щедрий вечір,

¹⁵⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Святий вечір!

*Записано 05. 07. 2001 р.
від Коваленко Марії Миколаївни, 1929 р.н.,
в с. Бачкурине, Монастирищенського р-ну.*

Ой, котилася грудка снігу,¹⁵⁶

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

А в тій грудці – гречна панна,

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

Гречная панна, панна Ганна,

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

Держить ключик в правій руці.

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

– А ви, ключі, не бряжчіте,

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

Мого браття не будіте:

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

Моє браття полювало,

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

Пізно спати полягало.

Приспів:

Щедрий вечір!

¹⁵⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Святий вечір!

*Записано 14. 07. 2004 р
від Чернієнко Варвари Григорівни, 1929 р.н.,
в с. Свинарка, Уманського р-ну.*

По голій горі пави ходили.¹⁵⁷

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

Пави ходили, пір'я губили.

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

А за ними йшла гречная панна,

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

Гречная панна, дівка Іванна,

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

Пір'я збирала, в рукавчик клала.

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

З рукавця брала – віночок плела.

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

Виплела віночок – пішла у таночок.

Приспів:

Щедрий вечір!

Святий вечір!

*Записано 04. 07. 2004 р.
від Перепелиці Тетяни Миколаївни, 1932 р.н.,
в с. Томашівка, Уманського р-ну.*

Стояла береза струнка та висока,¹⁵⁸

¹⁵⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Тонка та висока, листям широка.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

А на тій березі – золота кора.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

– Вийди, вийди, гречная пані,

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Гречная пані, панна Ганна.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Та й оббери золоту кору!

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

– Ой, золотарю, золотарочку,

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Зроби мені золоту обручку,

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Золоту обручку, золотий віночок,

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

На останку – золотую чарку.

¹⁵⁸ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Я у віночку вінчатися буду,

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Обручкою обручатися буду.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

А чаркою частуватися буду.

Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

Записано 03. 07. 2003 р.

*від Кучер Параски Семенівни, 1930 р.н.,
в с.Яроватка, Уманського р-ну.*

Зима біла землю снігом вкрила,¹⁵⁹

А над водою калина зацвіла.

Налетіли райські пташки.

Кору обдзюбали, листя обламали.

Десь узялася Діва Марія,

Гілля позбирала, кору позмітала

Та й понесла до золотаря.

– Ой, золотарю, золотарнику,

Зроби мені золотую чашу,

Золотую чашу з золотим перстенцем.

Я чашею буду частувати,

А перстенцем буду дарувати.

Записала Н.А.Кучережко у 1966 р.

*від Кислиці Явдохи Макарівни, 1894 р.н.,
у с. Бабанка, Уманського р-ну.*

Ой, хвалилася біла береза¹⁶⁰

Приспів:

¹⁵⁹ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – Ф. 14–3. – од. зб. 515. – Арк. 201. – № 1.

¹⁶⁰ Гнатюк В. Колядки і щедрівки зібрав Володимир Гнатюк.Т.ІІ (колядки парубкові, дівчині, жартівливі, пародії) // Етнографічний збірник, Т. XXXVI, Львів, 1914. – С. 135.

Ой, Дай-Боже!
Своїми вітками перед дубками.
Приспів:
Ой, обізвався зелений дубок:
Приспів:
– Ой, не хвалися, біла березо,
Приспів:
Своїми вітками перед дубками.
Приспів:
Не сама ж ти вітку кохала:
Приспів:
Кохали вітку буйнії вітри;
Приспів:
Білили кору дрібнії дощі.
Приспів:
Ой, хвалилася гречная панна
Приспів:
Своїми косами перед молодцями.
Приспів:
Ой, обізвався гречний молодець:
Приспів:
– Ой, не хвалися, гречная панно,
Приспів:
Своїми косами перед молодцями:
Приспів:
Не сама ж ти косу кохала:
Приспів:
Кохала косу ненька старенька!
Приспів:

*Записав у 1914 р. Д.Щербаківський
в с.Косенівка, Уманського повіту*

Ой, в ліску, в ліску, на жовтім піску¹⁶¹
Приспів:
Ой, дай, Боже!
Там пава ходила, пір'я губила.

¹⁶¹ Колядки та щедрівки в сучасних записах. Упорядник С.А.Китова. Черкаси: БРАМА, вид. Вовчок О.Ю. 2003. – С. 145.

Приспів:

Ой, дай, Боже!
За нею йшла дівка Марія,

Приспів:

Ой, дай, Боже!
Пір'я збирала, в рукави клала.

Приспів:

Ой, дай, Боже!
Сплела віночок – ішла в таночок.

Приспів:

Ой, дай, Боже!
А на цім слові бувай здорова!

Приспів:

Ой, дай, Боже!
Бувай здорова, та не журися,

Приспів:

Ой, дай, Боже!
Пересвяткуєш та й віддасися!

Приспів:

Ой, дай, Боже!

*Записано 1990 р.
від Кунчій Антоніни Миколаївни, 1927 р.н.,
в с. Бачку рине, Монастирищенського р-ну.*

Ой, росла красна в лузі калина.¹⁶²

Приспів:

Ой, дай, Боже!
Я у батечка – молоденька.

Приспів:

Ой, дай, Боже!
По воду ішла – як зоря зійшла,

Приспів:

Ой, дай, Боже!
З водою ішла – як місяць зійшов.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

¹⁶² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Записала Онофрійчук Олена 2002 р.
від Фоменко Валентини Олександрівни, 1942 р.н.,
в с.Громи, Уманського р-ну.

Стоїть береза тонка, висока,¹⁶³

Листом широка.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

На тій березі сокіл сидить.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Ой, сидить же він та далеко видить.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Ой, видить же він на морі корабля.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

На тім кораблі – панна Марія

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Шила кошулю своєму крулю:

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Коло коміра – місяць та зоря,

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Коло пазушки – золоті ланцюжки,

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Коло пелени – тури-гулани.

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Місяць та зоря будуть світати,

Приспів:

Ой, дай, Боже!

Золоті ланцюжки будуть бряжчати,

Приспів:

¹⁶³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой, дай, Боже!
Різні пташечки будуть співати,
Приспів:
Ой, дай, Боже!
Тури-гулани будуть гуляти.
Приспів:
Ой, дай,Боже!

*Записала Кравчук Мар'яна у 2000 р.
від Омельчук Катерини Федорівни, 1937р.н.,
в с. Антонівка, Уманського р-ну.*

А в тій хатці гречная панна,¹⁶⁴

Приспів:
Щедрий вечір,
Святий вечір!
Гречная панна, панна Валя,

Приспів:
Щедрий вечір,
Святий вечір!
Держить ключі у фартусі.

Приспів:
Щедрий вечір,
Святий вечір!
А ви, ключі, не бряжчіте,

Приспів:
Щедрий вечір,
Святий вечір!

Приспів:
Мого браття не будіте:

Приспів:
Щедрий вечір,
Святий вечір!

Моє браття полювало,
Приспів:

Щедрий вечір,
Святий вечір!

¹⁶⁴ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Приспів:
Пізно спати полягало.
Добрий вечір!
Святий вечір!

*Записала Бондар Олена у 2004 р.
від Лівшун Катрі Іванівни, 1929 р.н.,
в с. Свинарки, Уманського р-ну.*

А в тім дворі – красна панна,¹⁶⁵
А в тім дворі – красна панна.

Приспів:
Щедрий вечір,
Добрий вечір!
За сто золотих сукня на ній,
За сто золотих, за сто червоних.

Приспів:
Щедрий вечір,
Добрий вечір!
Стиха, браття, приступайте
До того двора високого!

Приспів:
Щедрий вечір,
Добрий вечір!
А в тім дворі – красна панна,
За сто золотих хусточка на ній,

Приспів:
Щедрий вечір,
Добрий вечір!
За сто золотих, за сто червоних.
А в тім дворі – красная паня.

Приспів:
Щедрий вечір,
Добрий вечір!

*Записала Горбунко Олена у 2004 р.
від Лівшун Катрі Іванівни, 1929 р.н.,
в с.Свинарка Уманського р-ну.*

¹⁶⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой, котилася грудка снігу,¹⁶⁶

Приспів:

Щедрий вечір,

Святий вечір!

А в тій грудці – грішна панна,

Приспів:

Щедрий вечір,

Святий вечір!

Грішна панна, панна Ганна,

Приспів:

Щедрий вечір,

Святий вечір!

Держить ключик в правій руці.

Приспів:

Щедрий вечір,

Святий вечір!

– А ви, ключі, не бряжчіте,

Приспів:

Щедрий вечір,

Святий вечір!

Мого браття не будіте:

Приспів:

Щедрий вечір,

Святий вечір!

Моє браття полювало,

Приспів:

Щедрий вечір,

Святий вечір!

Пізно спати полягало.

Приспів:

Щедрий вечір,

Святий вечір!

*Записала Кацалапенко Олена у 2002 р.
від Мельник Наталі Іванівни, 1925 р.н.,
в с.Іванівка, Уманського р-ну.*

¹⁶⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

ОЙ РАНО, РАНО КУРИ ЗАПІЛИ

Помірно

Ой ра _ но, ра _ но ку _ ри за _ пі _ ли,

щед _ рий ве _ чір, ку _ ри за _ пі _ ли.

Ой, рано, рано кури запіли,
Приспів: Щедрий вечір! Кури запіли.

А ще раніше дівчина встала,
Щедрий вечір! Дівчина встала.

Дівчина встала – свічі зсукала,
Щедрий вечір! Свічі зсукала.

При першій свічці личко вмивала.
Щедрий вечір! Личко вмивала.

При другій свічці сукенку вбрала,
Щедрий вечір! Сукенку вбрала.

При третій свічці косу чесала,
Щедрий вечір! Косу чесала.

Косу чесала – до церкви пішла,
Щедрий вечір! До церкви пішла.

А попи кажуть, що це попівна,
Щедрий вечір! Що це попівна.

А дяки кажуть, що це дяківна,
Щедрий вечір! Що це дяківна.

— Я не попівна, я не дяківна,
Щедрий вечір! Я не дяківна,

Тільки панночка, Михайла дочка,
Щедрий вечір! Батькова дочка!

*Записала Кацалапенко Олена у 2002 р.
від Мельник Наталі Іванівни, 1925 р.н.,
в с.Іванівка, Уманського р-ну.*

Качалася грудка снігу.¹⁶⁷
Щедрий вечір!
Щедрий вечір!
То не грудка, не полова.
Щедрий вечір!
Щедрий вечір!
То Галина чорноброва.
Щедрий вечір!
Щедрий вечір!

*Записано 01. 07. 2002 р.
від Куценко Марії Федорівни, 1942 р.н.,
в с. Молодецьке, Маньківського р-ну.*

ПЕРЕНЕСТИ

Радуйся, земле, коляда іде!¹⁶⁸

Радуйся, земле, коляда їде!

Приспів:

Святий вечір!

Добрий вечір!

Коляда їде, всім дари везе,

Приспів:

Святий вечір!

Добрий вечір!

Всім дари везе, нам слово каже.

Приспів:

¹⁶⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁶⁸ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Святий вечір!
Добрий вечір!
Нам слово каже, що вже світ сяє.

Приспів:

Святий вечір!
Добрий вечір!
Земле, земле, одчиняй двері,

Приспів:

Святий вечір!
Добрий вечір!
Одчиняй двері, бо твій князь їде,

Приспів:

Святий вечір!
Добрий вечір!
Бо твій князь їде, молоду бере,

Приспів:

Святий вечір!
Добрий вечір!
Молоду бере – обдаровує.

Приспів:

Святий вечір!
Добрий вечір!
Ми ж тебе, господарю,

Приспів:

Святий вечір!
Добрий вечір!
Та й не понижаємо,

Приспів:

Святий вечір!
Добрий вечір!
А святими дарами

Приспів:

Святий вечір!
Добрий вечір!
Благословляємо.

Приспів:

Святий вечір!
Добрий вечір!

Записано 4. 07. 2001р.
від Крижанівської Марії Федорівни
в с. Легедзине, Тальнівського р-ну.

Колядки вдові

Чи вдома, вдома бідная вдова?¹⁶⁹

Приспів:

Славен єси, славен єси
Наш Христе-Царю на небеси!

Немає вдома – пішла до Бога.

Приспів:

Славен єси, славен єси
Наш Христе-Царю на небеси!

Ой, дай же, Боже, хоч три голочки,

Приспів:

Славен єси, славен єси
Наш Христе-Царю на небеси!

Хоч три голочки на сорочку.

Приспів:

Славен єси, славен єси
Наш Христе-Царю на небеси!

Іди ж ти, вдово, іди ж ти додому.

Приспів:

Славен єси, славен єси
Наш Христе-Царю на небеси!

Прийде до тебе аж троє гостей.

Приспів:

Славен єси, славен єси
Наш Христе-Царю на небеси!

Аж троє гостей, троє радостей.

Приспів:

Славен єси, славен єси
Наш Христе-Царю на небеси!

Ой їден гостю – ясне Сонечко.

Приспів:

¹⁶⁹ Архів науково-дослідної лабораторії, «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Славен єси, славен єси
Наш Христе-Царю на небеси!
А другий гостю – ясен Місяць.

Приспів:

Славен єси, славен єси
Наш Христе-Царю на небеси!
А третій гостю – дрібен Дощик.

Приспів:

Славен єси, славен єси
Наш Христе-Царю на небеси!
Замітай двори, застилай столи,

Приспів:

Славен єси, славен єси
Наш Христе-Царю на небеси!
Клади калачі з ярої пшениці.

Приспів:

Славен єси, славен єси
Наш Христе-Царю на небеси!
– А чим хвалися, ясне Сонечко?
– Ой як зійду в неділю рано –

Приспів:

Славен єси, славен єси
Наш Христе-Царю на небеси!
Возрадується весь мир хрещений

Приспів:

Славен єси, славен єси
Наш Христе-Царю на небеси!
До церкви йдучи, свічі несучи.

Колядки бабусі

\– Чи вдома, вдома наші бабуня?¹⁷⁰
Ой, дай, Боже!
– Немає вдома, пішла до царя.

¹⁷⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой, дай, Боже!
– Що вони діють?
Ой, дай, Боже!
– Золото сіють.
Ой, дай, Боже!
– Нехай нам дадуть хоч одвійочки.
Ой, дай, Боже!
Хоч одвійочки, хоч дві жменьочки.
Ой, дай, Боже!
Та понесемо до золотаря,
Ой, дай, Боже!
Та витчемо золотий килим,
Ой, дай, Боже!
Та постелемо та й на престолі,
Ой, дай, Боже!
Та й на престолі, на Божім столі.
Ой, дай, Боже!

*Записано 14. 03. 2004 р.
від Шандри Марії Федорівни, 1930 р.н.,
в с. Бачкурине, Монастирищенського гор-ну.*

Посівальні пісні з Уманщини

Сію, вію, посіваю,¹⁷¹
З Новим роком поздоровляю!
На щастя, на здоров'я, на Новий рік!
Щоб вродило краще, як торік:
З колоса – жменька,
Зі снопа – мірка,
З Новим роком!

*Записано 04. 07. 2004 р.
від Паламарчук Ірини Євтухівни, 1932 р.н.,
в с. Томашівка, Уманського р-ну.*

Сію, сію, посіваю,¹⁷²
З Новим роком поздравляю!
На Новий рік, щоб було краще, як торік:
На піч – гречки,
Щоб котилися овечки.

¹⁷¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Етнологія Черкаського краю» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁷² Архів науково-дослідної лабораторії «Етнологія Черкаського краю» УДПУ імені П.Г.Тичини.

На припічок – проса,
Щоб не ходила паніматка боса!

*Записано 03. 07. 2003р.
від Кучер Параски Семенівни, 1930 р.н.,
в с. Яроватка, Уманського р-ну.*

З Новим роком вас вітаєм!¹⁷³
Щастя, радості бажаєм!
На припічок – гречки,
Щоб котилися овечки,
А на піч – проса,
Щоб не ходила паніматка боса.
А на стіл – пшениці,
Щоб родили паляниці.
А на стіл – цибулі,
Щоб не давала господиня
Господарю дулі.

*Записано 30. 06. 2001р.
від Дробот Параски Іванівни, 1927 р.н.,
в с. Легедзине, Уманського р-ну.*

З Новим вас, люди, роком!¹⁷⁴
З Новим вас, люди, роком!
Сіємо, сіємо, сіємо, засіваєм!
З Новим роком вас вітаєм!
Хай вам родить жито,
Щоб було добре жити.
Хай золота пшениця
Колосом вам колоситься.
Буде на нашім святі
Радість у кожній хаті.

*Записано в 1991р.
від Усатого Петра Миколайовича, 1921 р.,
в м. Умань*

Сію, вію, повіваю,¹⁷⁵
З Новим роком поздоровляю!
На щастя, на здоров'я,

¹⁷³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁷⁴ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁷⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

На Новий рік!
Щоб уродило краще, ніж торік
Жито, пшениця, всяка пашниця,
Коноплі – під стелю, на велику куделю!

*Записано в 1992р.
від Мельник Поліни Іванівни, 1928 р.н.,
в с. Колодисте, Уманського р-ну.*

Сійся, родися, жито-пшениця.¹⁷⁶
На щастя, на здоров'я, на Новий рік!
Щоб краще вродило, як торік.
Та насипте на піч гречки,
Щоб котилося овечки,
Та насипте на піч проса.
Щоб не ходила пані боса!

*Записано у 1992р.
від Мельник Поліни Іванівни, 1928 р.н.,
в с. Колодисте, Уманського р-ну.*

Сію, вію, посіваю,¹⁷⁷
З Новим роком
Вас вітаю!
Сійся, родися,
Жито-пшениця,
Всяка пашниця
І конопельки –
До стельки!

*Записано 05. 07. 2001р.
від Коваленко Марії Миколаївни, 1929р.н.,
в с.Бачкурине, Монастирищенського р-ну.*

Житом, житом¹⁷⁸
Із долоні
По долівці,
По ослоні
Засіваю
В вашій хаті.

¹⁷⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁷⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁷⁸ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Будьте дужі
Та багаті!

*Записано 05. 07. 2001р.н.
від Коваленко Марії Миколаївни, 1929р.н.,
в с. Бачкурине, Монастирищенського р-ну.*

Сійся, родися.¹⁷⁹
Жито, пшениця,
Всяка пашниця:
Зверху – колосиста,
Зі споду – корениста.
Будьте зі святом здорові!
З Новим роком!

*Записано 05. 07. 2001р.
від Коваленко Марії Миколаївни, 1929 р.н.,
в с. Бачкурине, Монастирищенського р-ну.*

На щастя,¹⁸⁰
На здоров'я,
На Новий рік!
Роди, Боже,
Жито, пшениця,
Всяка пашниця.
А на зірочки –
Дітей копички!

*Записано 05. 07. 2001р.
від Коваленко Марії Миколаївни, 1929 р.н.,
в с. Бачкурине, Монастирищенського р-н.*

Сійся, родися, всяка пашниця:¹⁸¹
Жито, пшениця, ячмінь, гречка, горох, овес!
Та на цей Новий рік хай нам дасть Господь Бог,
Щоб ви біди, смутку не знали,
В щасті, здоров'ї многі літа проживали,
А по смерті – царство небесне мали!
Гаразд вам і мир Божий!

*Записано 30. 06. 2001р.
від Сук Марії Фрісанівни, 1929р.н.,
в с. Легедзине, Тальнівського р-ну.*

¹⁷⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁸⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁸¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

На щастя, на здоров'я, на Новий рік!¹⁸²
Роди, Боже, жито, пшеницю,
В загороді – бика й телицю,
На кошарі – барана й ягницю,
У запічку – дітей копицю!

*Записано 30. 06. 2001р.
від Сук Марії Фрісанівни, 1929р.н.,
в с. Легедзине, Тальнівського р-ну.*

Сію, вію, посіваю,¹⁸³
З Новим роком вас вітаю!
На щастя, на здоров'я та Новий рік!
Щоб уродило краще, як торік:
Жито, пшениця і всяка пашниця,
Коноплі – під стелю, на велику куделю!
Будьте здорові!
З Новим роком!
Дай, Боже!

*Записано 01. 07. 2002р.
від Карпенка Павла Івановича, 1936 р.н.,
в с. Молодецьке, Маньківського р-ну.*

Сію житом та пшеницею,¹⁸⁴
Хай зародить лан пашницею.
З Новим роком йду до хати.
Що вам маю побажати?!
Зичу урожаю в полі,
Не журби, але забави,
Не упадку, але слави!
Я бажаю щастя нині
Всій родині!
З Новим роком!

*Записано 01. 07. 2002р.
від Карпенка Павла Івановича, 1936 р.н.,
в с. Молодецьке, Маньківського р-ну.*

¹⁸² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁸³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁸⁴ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Котився хміль з-під городу,¹⁸⁵
А укотився на ворота.
Вийся, хмелю, на ліску,
А родися, жито, пшениця на піску!

*Записано 19. 07. 2002 р.
від Оверченка Валентина Васильовича, 1930 р.н.,
в с. Берестівець, Уманського р-ну.*

Щедрівочка щедрувала,¹⁸⁶
Ворітечка поламала.
А ти, пане, не зівай,
Ворітечка поладнай!
Сію, сію, посіваю.
З Новим роком поздоровляю!
На щастя, на здоров'я,
На Новий рік!
На Новеє літо!
Роди, Боже, жито, пшеницю,
Без кукілю, без метелиці.
Зі святом! Будьте здорові!

*Записано 28. 07. 2002 р.
від Семченко Валентини Іванівни, 1929 р.н.,
в с. Яроватка, Уманського р-ну.*

Сійся, родися,¹⁸⁷
Жито, пшениця
На щастя, на здоров'я,
На Новий рік!
Щоб Бог вродив
Ліпше, як торік:
Коноплі – до стелі,
А льон – по коліна.
Щоб вас, хрещених,
Голова не боліла!
Сійся, родися,
Жито, пшениця!

¹⁸⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁸⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁸⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

На щастя, на здоров'я,
На Новий рік!

*Записано 28. 07. 2002 р.
від Семченко Валентини Іванівни, 1929 р.н.,
в с. Яроватка, Уманського р-ну.*

Сійся, родися,¹⁸⁸
Жито, пшениця,
Всяка пашниця:
Зверху – колосиста,
Зі споду – корениста.
Будьте здорові!
З Новим роком!

*Записано 28. 07. 2002 р.
від Семченко Валентини Іванівни, 1929 р.н.,
в с. Яроватка, Уманського р-ну.*

Сійся, родися,¹⁸⁹
Жито, пшениця,
Горох, чечевиця,
Всяка пашниця:
Внизу – корениста,
Зверху – колосиста.
Щоб майбутній рік
Було більше, ніж торік:
Щоб всього було доволі
І в кошарі, і на полі.
Сію, вію, посіваю,
З Новим роком поздравляю!

*Записано 28. 07. 2002 р.
від Семченко Валентини Іванівни, 1929 р.н.,
в с. Яроватка, Уманського р-ну.*

¹⁸⁸ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁸⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Пісні, що співають на Уманщині на свято Маланки

Ой, на річці, на Йордані,¹⁹⁰
Добрий вечір на Мелані!
Щедрий вечір, добрий вечір,
Добрим людям на сей вечір!..
Наша Меланка, як біль, біла,
Нашу Меланку журба з'їла.
Васильчику-чичільчику,
Посію тебе на городчику,
Та буду тебе шанувати:
Тричі на день поливати
І в неділю підгортати!
Ой, на річці, на Гордані,
Там Пречиста ризи прала,
На ялині свого сина колихала,
Прилетіло два Анголи,
Взяли Ісуса на небеса,
А небеса розтворилися,
Усім святим поклонилися.
Щедрий вечір, добрий вечір!
Добрим людям на здоров'я!
Щедрий вечір, добрий вечір,
Добрим людям на весь вечір!

*Записано 02.07.2000 р.
від Пушкаренко Марії Василівни, 1946 р.н.,
в м.Христинівка*

Наша Меланка у Дністрі була,¹⁹¹
У Дністрі була, дністровую воду пила,
На камені ноги мила,
Білий хвартух замочила:
– Повій, вітре буйнесенький,
Висуши хвартух тонесенький!
Повій, вітре, туди-сюди,

¹⁹⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁹¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Висуши хвартух межі люди!
Повій, вітре, на болото,
Висуши хвартух, як золото!
Повій, вітре, на дубині,
Висуши хвартух на дівчині! Добрий вечір!
– А, здорові були, дівчата!
Котра з вас «скарбник»,
щоб Меланці «на вінок» гроші кинути?!.

*Записано 03.07.2002 р.
від Тимчук Олександри Іванівни, 1924 р.н.,
в с.Молодецьке, Маньківського р-ну.*

Ой же з вечора пасла Маланка два качура.¹⁹²
Ой пасла, пасла та й загубила
Та в чисте поле приبلудила,
Та в чисте поле приبلудила.
Та приبلудила в чисте поле,
Там Василечко плужком горе,
Там Василечко плужком горе,
Ой горе, горе, виганяє,
На Маланочку поглядає,
На Маланочку поглядає.
– Ой, Василечку, посадю тебе на стільчику.
Та встроми руку в кишеню,
Та ж вийми грошей повну жменю.
Наша Маланка не лінива:
На ополонці ложку мила,
На ополонці ложку мила;
На ополонці ложку мила,
Ложку й тарілку опустила;
Ложку, тарілку доставала.
Тоненький фартух замарала.
Ой в полі вітер то сяк, то так.
Висушив фартух, як маор'як(?).

*Записано 27.06.2002 р.
від Чорної Антоніни Павлівни, 1923 р.н.,
в с.Іванівка, Уманського р-ну.*

¹⁹² Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой, учора ізвечора ¹⁹³
Пасла Меланка два качура.
Пасла, пасла та й загубила,
А, шукаючи, заблудила.
– Ой, ти, Васильку, ти, чебчику,
Виведи мене на стежечку,
Посаджу тебе в городчику.
Ой, учора ізвечора
Пасла Меланка два качура.
Пасла, пасла та й загубила,
А, шукаючи, заблудила.
Та й приплудила в чисте поле,
А там Василь плужком оре.
Ой, оре, оре, виганяє,
На Маланочку поглядає.
– Ой, Василю, Васильчику,
Посаджу тебе в городчику,
Буду я тебе доглядати:
Щосуботоньки поливати,
Щосуботоньки поливати,
Щонеділеньки проривати,
Дівчатам-паннам роздавати,
У русу-косу затикати,
У русу-косу затикати,
Та до церковці поспішати.

*Записано 28.07.2002 р.
від Семченко Валентини Іванівни, 1929 р.н.,
в с.Яроватка, Уманського р-ну.*

Наша Меланка – господиня.¹⁹⁴
На синім морі ложки мила,
На синім морі ложки мила,
Ложку, тарілку упустила;
Ложку, тарілку доставала,
Білесенький фартух замарала.
Повій, вітре, буйнесенький,

¹⁹³ Архів науково-дослідної лабораторії «Етнологія Черкаського краю» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁹⁴ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Висуши фартух білесенький.
Повій, вітре, яром, яром,
Висуши фартух крайом, крайом.

*Записано 28.07.2002 р.
від Семченко Валентини Іванівни, 1929р.н.,
в с.Яроватка, Уманського р-ну.*

Ой, учора із вечора¹⁹⁵
Пасла Маланка два качура.
Пасла Маланка два качура.
Пасла, пасла, приблудила,
В чистеє поле заблудила,
В чистеє поле заблудила.
Заблудила в чистеє поле,
А там Василько з плужком горе.
А там Василько з плужком горе.
Горе, горе, виганяє,
На Меланочку поглядає.
На Меланочку поглядає.
– Ой, ти, Васильчику-ченчику,
Виведи ж мене на стежечку,
Посадю ж тебе в городчику (3)
Та буду тебе шанувати:
Тричі на день поливати, (3)
Щосуботоньки проривати, (3)
За русу косу затикати, (3)
Та й до церковки проваджати. (3)
Наша Маланка – невелика плата:
Пару калачів, горілки кварта. (3)
Повій вітре яром, яром,
Висуши квартиру крайом, крайом.
Висуши квартиру крайом, крайом.

*Записано 29.06.2003 р.,
від Барабаш Паші Варфоломійівни, 1931 р.н.,
в с.Собківка, Уманського р-ну.*

¹⁹⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Наша Маланка ложки мила,¹⁹⁶
Ложку-тарілку упустила;
Ложку-тарілку доставала,
Біленький фартух замачала.
– Повій, вітре буйнесенький,
Висуши фартух тонесенький.
Повій, вітре, крізь ворота,
Висуши фартух краще злота.
Повій, вітре, туди-сюди,
Нехай Маланка вийде в люди.
Пустіть нашу Маланку за стіл,
Дайте їй горшки, чарку і хрін.
Пустіть Маланку та й до хати:
Наша Маланка змерзла в п'яти.
Пустіть Маланку та й до печі:
Наша Маланка змерзла в плечі.
Пустіть Маланку та й до груби:
Наша Маланка змерзла в зуби.
Наша Маланка-блудниця:
На споді – штани, зверху – спідниця.
Тепер по чарці треба дати
І меду-горілки не шкодувати.
– Ой, наша Маланка,
Кого ж ти любиш?
– Люблю Васильчика
І з вами не буду.

*Записано 29.06.2003 р.,
від Барабаш Паші Варфоломійвни, 1931 р.н.,
в с.Собківка, Уманського р-ну.*

Ой учора-ізвечора¹⁹⁷

¹⁹⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁹⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Пасла Маланка два качура,
Пасла Маланка два качура.
Ой пасла, пасла – розгубила
Шукаючи, заблудила,
Шукаючи, заблудила.
Ой загубила в чистім полі,
А там у полі Василь оре.
Ой оре, оре – поганяє
Та й на Маланку поглядає.
– Васильку-чеберчику,
Виведь мене на стежечку,
Посію тебе в городчику,
Буду тебе шанувати:
Щодень Божий поливати
Щосуботи проривати,
Щосуботи проривати,
В русу косу заплітати.
Рости, коса, до пояса,
А в поясі – з рожі квітка.
А то не квітка,
А гречная панна,
А гречная панна
На ім'я Оксана.
Щедрий вечір!
Васильку-чеберчику,
Не розгонь кури по хлівчику,
Бо мої кури дорогії,
По штири золотих кожная.
Буду кури продавати
Та й чорний шовк купувати,
Та й Васильчика прибирати,
Та й Васильчика прибирати,
Та й до церквоньки виряджати.

*Записано 29.06.2003 р.,
від Барабаш Паші Варфоломійвни, 1931 р.н.,
в с.Собківка, Уманського р-ну.*

Ой учора із вечора¹⁹⁸
Пасла Меланка два качура,
Пасла Меланка два качура.
Ой пасла, пасла – загубила,
Пішла шукати – заблудила,
Пішла шукати – заблудила.
Пішла шукати в чистім полі,
А в чистім полі плужок оре,
А в чистім полі плужок оре.
А за тім плужком Василь ходить,
А за тім плужком Василь ходить.
– Васильчику, ти ченчику.
Виведи мене на стежечку,
Виведи мене на стежечку.
Посію в тебе в городинку,
Посію в тебе в городинку.
Буду тебе шанувати:
Три рази на день поливати,
Три рази на день поливати,
Щосуботоньки проривати,
Щосуботоньки проривати,
За русу косу затикати,
За русу косу затикати.

*Записано 04.07.2003 р.
від Пилипенко Ганни Степанівни, 1928 р.н.,
в с. Фурманка, Уманського р-ну*

Ой Василечку, Васильчику,¹⁹⁹
Посію тебе в городчику,
Посію тебе в городчику.
Ой буду тебе шанувати:
Тричі на день поливати,
Тричі на день поливати.
Тричі на день поливати,

¹⁹⁸ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

¹⁹⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Щосуботоньки проривати,
Щосуботоньки проривати,
Що суботоньки проривати,
Дівкам-панянкам дарувати,
Дівкам-панянкам дарувати.
Дівкам-панянкам дарувати,
За русу-косу заплітати,
За русу-косу заплітати.
За русу-косу заплітати,
І з Василечком вираджати.
І з Василечком вираджати.
Ой учора із вечора
Пасла Меланка два качура,
Пасла Меланка два качура.
Ой пасла, пасла й загубила,
А шукаючи, заблудила,
А шукаючи, заблудила.
А поки вона їх ізнайшла,
То світова зоря зійшла,
То світова зоря зійшла.
Ой поки вона їх загнала,
Сім пар черевиків стоптала,
Сім пар черевиків стоптала.
Ой гиля-гиля, селезеню,
Заріжу тебе на вечерю,
Заріжу тебе на вечерю.
Ой гиля-гиля, сизокрила,
Наша Меланка чорнобрива,
Наша Меланка чорнобрива.
Наша Меланка не сама ходить,
Нашу Меланку Василь водить,
Нашу Меланку Василь водить.
Наша Меланка не робоча,
На ній сорочка парубоча,
На ній сорочка парубоча.
Наша Меланка Дністром пила,
Ще й дністровую воду пила,
Ще й дністровую воду пила.
Ще й дністровую воду пила,

Тоненький фартух замочила,
Тоненький фартух замочила.
Тоненький фартух замочила,
І з буйним вітром говорила,
І з буйним вітром говорила.
Ой повій, вітре буйнесенький,
Висуши фартух тонесенький,
Висуши фартух тонесенький.
Ой повій, вітре, краєм з краю,
Висуши фартух, як мак, як мак,
Висуши фартух, як мак, як мак.

*Записано 04.07.2004 р.
від Перепилиці Тетяни Миколаївни, 1932 р.н.,
в с.Томашівка, Уманського р-ну.*

Ой учора із вечора,²⁰⁰
Ой учора із вечора
Пасла Меланка два качура,
Пасла Меланка два качура,
Пасла Меланка два качура.
Ой пасла та й загубила,
Шукаючи, приплудила,
Шукаючи, приплудила.
Як приплудила в чисте поле,
Там Васильочко плужиком горе,
Там Васильочко плужиком горе.
Ой горе, горе, вигоряє,
На Меланочку поглядає,
На Меланочку поглядає.
Ой гарна, гарна Меланочка,
А ще й найкращий Васильочок,
А ще й найкращий Васильочок.
– Ой ти, Василю, ти в чепчику,
Виведи мене на стежечку,
Виведи мене на стежечку,
Ой виведи мене на стежечку.
Я посію тебе в городечку,

²⁰⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Етнологія Черкаського краю» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Я посію тебе в городечку,
Буду тебе шанувати:
Тричі на день поливати,
Тричі на день поливати,
Тричі на день поливати,
За русу косу заплітати,
За русу косу заплітати,
За русу косу заплітати,
До церковки приходжати,
До церковки приходжати.
Наша Меланка не лінива:
На гополонці ложки мила,
На гополонці ложки мила,
На гополонці ложки мила;
Ложку й тарілку опустила,
Ложку й тарілку опустила;
Ложку й тарілку доставала,
Тоненький хвартух замарала,
Тоненький хвартух замарала;
Тоненький хвартух замочила,
Та й на воротях почепила,
Та й на воротях почепила.
– Ой, повій, вітре, яром, яром,
Висуши хвартух крайом, крайом.
Висуши хвартух крайом, крайом,
Щоб мене ненька не пізнала,
Щоб ще й мою не назвала,
Щоб ще й мою не назвала.
Ой повій, вітре, через ворота,
Висуши хвартух краще золота,
Висуши хвартух краще золота.

*Записано 03.07.2003 р
від Кучер Параски Семенівни, 1930 р.н.,
в с.Ятранівка, Уманського р-ну.*

Ой за горою метіль мете,²⁰¹
А до Меланки Василь іде.
Ой іде, іде двері торкає:

²⁰¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Етнологія Черкаського краю» УДПУ імені П.Г.Тичини.

– Вставай Меланко, бо вже світає.
А у Меланки лихі собаки
Та й не пускають Васю до хати.
А у Меланки посеред хати
стоїть ліжечко з подушечками,
стоїть ліжечко з подушечками.
На тім ліжечку дудочка грає,
Бо то Меланка спати лягає.
Вона лягає сама з собою,
В неї подушечка під головою.

*Записано 10.07.2003 р.
від Польки Катерини Василівни, 1939 р.н.,
в с.Текуча, Уманського р-ну.*

Йорданські пісні з Уманщини

На Йордан-річці тиха вода стояла,²⁰²
Там Діва Марія Ісуса Христа купала.
Там Діва Марія Ісуса Христа купала,
А скупавши, – у шовкове сповила.
А скупавши, – у шовкове сповила,
А сповивши, – на престолі поклала,
А сповивши, – на престолі поклала.
А над престолом три ангели літало,
А над престолом три ангели літало.
Та все ж вони хором співали,
Та все ж вони хором співали,
Поки Ісуса Христа з престолу прийняли.
Поки Ісуса Христа з престолу прийняли.
А прийнявши, – у ясельця поклали.
А прийнявши, – у ясельця поклали.
А над тими яслами сірі воли стояли,
А над тими яслами сірі воли стояли,
Та все ж вони Божим духом дихали,
Та все ж вони Божим духом дихали.
А зі сходу сонечка приїхали два царі.
Ой перший цар Божим миром мирував,

²⁰² Архів науково-дослідної лабораторії «Етнологія Черкаського краю» УДПУ імені П.Г.Тичини.

А другий цар квіточки дарував:
– Оце ж тая квіточка, що перший день Рождество,
Щоб усьому миру було радісно.

*Записано 04. 07. 2003 р.
від Горенко Марії Марківни, 1926 р.н.,
в с. Ятранівка, Уманського р-ну.*

Ой на річці, на Гордані,²⁰³
Там дівчина біль білила,
Біль білила, личко мила.
– Хто ж по цю біль поїде?
Батько каже:
– Не поїду:
В мене коні – не ковані,
В мене сани – не складані.
Щедрий вечір!
Святий вечір!
Братик каже:
– Не поїду!
В мене коні – не ковані,
В мене сани – не складані.
Щедрий вечір!
Святий вечір!
Ой на річці, на Гордані
Там дівчина біль білила,
Біль білила, личко мила.
Щедрий вечір!
Добрий вечір!
– Хто ж по тую біль приїде?
Милий каже:
– Я поїду:
В мене коні – поковані,
В мене сани – ізкладані.
Щедрий вечір!
Святий вечір!

*Записано 29. 06. 2003 р.
від Захарченко Марії Григорівни, 1927 р.н.,*

²⁰³ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой на річці, на Гордані.²⁰⁴
Щедрий вечір! Святий вечір!
Там Пречиста ризи пряла,
Щедрий вечір! Святий вечір!
Свого Сина сповивала,
Щедрий вечір! Святий вечір!
На ялині сповивала.
Щедрий вечір! Святий вечір!
Прилетіли три ангели,
Щедрий вечір! Святий вечір!
Взяли Суса на крилева
Щедрий вечір! Святий вечір!
Та й понесли на небеса.
Щедрий вечір! Святий вечір!
А в небесах розтворились,
Щедрий вечір! Святий вечір!
А всі святії поклонились.
Щедрий вечір! Святий вечір!

*Записала О.П. Діденко
на початку 50-х років в Умані.*

Ой на річці, на Гордані²⁰⁵
Щедрий вечір! Святий вечір!
Там Пречиста ризи прала,
Щедрий вечір! Святий вечір!
Свого Сина колихала.
Щедрий вечір! Святий вечір!
Прилетіли три ангелки,
Щедрий вечір! Святий вечір!
Взяли Ісуса на крила
Щедрий вечір! Святий вечір!
Та й полетіли на небеса.
Щедрий вечір! Святий вечір!
А в небесах розтворились,
Щедрий вечір! Святий вечір!

²⁰⁴ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

²⁰⁵ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Усім святим поклонились.
Щедрий вечір! Святий вечір!

*Записано 16. 07. 2002р.
від Павленко Антоніни Олексіївни, 1934р.н.,
в с. Берестівець, Уманського р-ну.*

Ой на річці, на Гордані²⁰⁶
Щедрий вечір! Святий вечір!
Там Пречиста Сина мила,
Щедрий вечір! Святий вечір!
На камені повивала,
Щедрий вечір! Святий вечір!
На калині колихала.
Щедрий вечір! Святий вечір!
Прилетіли три ангелята,
Щедрий вечір! Святий вечір!
Взяли Ісуса на крилята
Щедрий вечір! Святий вечір!
Та й понесли на небеса.
Щедрий вечір! Святий вечір!
Ці небеса розтворились,
Щедрий вечір! Святий вечір!
Усім святим поклонились.
Щедрий вечір! Святий вечір!
– Ой, Ти, Павле, і Ти, Петре,
Щедрий вечір! Святий вечір!
Візьміть ключі тонкі,
Щедрий вечір! Святий вечір!
Випустіть душі спасенні.
Щедрий вечір! Святий вечір!
Тільки тої не випускайте,
Щедрий вечір! Святий вечір!
Що в п'ятницю пісень піла,
Щедрий вечір! Святий вечір!
А в суботу не вмивалась,
Щедрий вечір! Святий вечір!
А в неділю рано їла.
Щедрий вечір! Святий вечір!

*Записано 04. 07. 2004 р.
від Перепелиці Тетяни Миколаївни, 1932 р.н.,
с. Томашівка, Уманського р-ну.*

²⁰⁶ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Ой на річці, на Горданці,²⁰⁷
Щедрий вечір! Святий Василю!
Там три святії воду святили,
Щедрий вечір! Святий Василю!
Воду святили, хрест згубили.
Щедрий вечір! Святий Василю!
За ними йшла статечна жона.
Щедрий вечір! Святий Василю!
Статечна жона золотий хрест знайшла,
Щедрий вечір! Святий Василю!
– Почекай, погоди, статечна жона,
Щедрий вечір! Святий Василю!
Почекай, погоди, золотий хрест верни!
Щедрий вечір! Святий Василю!
Будем за тебе Богу молитись,
Щедрий вечір! Святий Василю!
Богу молитись, три службі мати.
Щедрий вечір! Святий Василю!
Перша служба – на свята Різдво,
Щедрий вечір! Святий Василю!
Друга служба – на Василя,
Щедрий вечір! Святий Василю!
Третя служба – на великий день.
Щедрий вечір! Святий Василю!
На великий день, аж на Великдень.
Щедрий вечір! Святий Василю!

*Записано 04. 07. 2004 р.
від Перепелиці Тетяни Миколаївни, 1932 р.н.,
с. Томашівка, Уманського р-ну.*

Ой учора, з вечора,²⁰⁸
Пасла Меланка
Пасла Меланка два качури.
Пасла, пасла – заблудилась,

²⁰⁷ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

²⁰⁸ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

В чисте поле прибудилась.
А в тім полі плужок оре,
А за тим плужком Василь ходить.

– Ой ти Василю, ти черчику,
Посію тебе в городчику.
Та й буду тебе доглядати,
По тричі на день поливати.
На ополонці ложки мила,
Ложку й тарілку пустила,
Тонкий фартух замочила.

Ой повій, вітре буйнесенький
Висуши фартух тонесенький,
Щоб матінка не дізнала,
Щоб ледащом не назвала.

*Записано 10.07.2001р
від Пересунько Ганни Матвіївни, 1927 р.н.,
в с. Кочубіївка, Уманського р-ну.*

Ой же з вечора пасла Маланка.²⁰⁹
Припасла Маланка два качура.
Ой пасла, пасла й загубила,
Та в чисте поле прибудила.
Та в чисте поле прибудила.
Та в чисте поле прибудила.
Та в чисте поле прибудила.
Шукає поле, заблудила,
Шукає поле, заблудила,
Та прибудила в чисте поле.
Там Василечко з лужком горе,
Там Василечко з лужком горе,
Ой горе, горе виганяє.
На Маланочку поглядає,
На Маланочку поглядає,
– Ой, Василечку посидю в тебе на стільчику.

²⁰⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Там Василечко з лужком горе,
Та встромив руку в кишеню,
Та ж вийняв грошей повну жменю.
Наша Маланка не лінива,
На ополонці ложку мила.
На ополонці ложку мила.
На ополонці ложку мила.
Ложку й тарілку опустила,
Ложку, тарілку доставала.
Тоненький фартух замарала,
Ой в полі вітер то сяк, то так.
Висушив фартух, як маор'як.

*Записано 27.06.2002 р.
від Чорної Антоніни Павлівни, 1923 р.н.,
с.Іванівка, Уманського р-ну.*

Ой господарю, господарочку,²¹⁰
Пусти до хати Маланочку,
Наша Маланка – господиня,
Як помастить, так помие.
Стоять миски під лавкою
Та заросли муравкою.
Стоять горшки під другою
Та заросли усигою.

*Записано 19.07.2002 р.
від Оверченка Валентина Васильовича, 1930 р.н.,
с.Берестівець Уманського р-ну.*

Ой учора із вечора²¹¹
Ой учора із вечора
Пасла Меланка два качура,
Пасла Меланка два качура,
Пасла Меланка два качура.
Ой пасла тай загубила,
А шукаючи приплудила,
А шукаючи приплудила,

²¹⁰ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

²¹¹ Архів науково-дослідної лабораторії «Етнологія Черкаського краю» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Як прибудила в чисте поле
Там Васильочко плужиком горе.
Там Васильочко плужиком горе,
Ой горе, горе, вигоряє,
На Меланочку поглядає.
На Меланочку поглядає
Ой гарна, гарна Меланочка,
А ще й найкращий Васильочок,
А ще й найкращий Васильочок.
– Ой ти, Василю, ти в чепчику,
Виведи мене на стежечку,
Виведи мене на стежечку,
Ой виведи мене на стежечку.
Посію тебе в городечку,
Посію тебе в городечку,
Буду тебе шанувати,
По тричі на день поливати,
По тричі на день поливати,
По тричі на день поливати.
За русу косу заплітати,
За русу косу заплітати
За русу косу заплітати,
Та й до церковки приходжати,
Та й до церковки приходжати.
Наша Меланка не лінива,
На гополонці ложки мила,
На гополонці ложки мила,
На гополонці ложки мила.
Ложку й тарілку опустила,
Ложку й тарілку опустила,
Ложку й тарілку доставала,
Тоненький хвартух замарала,
Тоненький хвартух замарала,
Тоненький хвартух замочила,
Та й на воротях почепила.
Та й на воротях почепила,
Ой повій вітре яром, яром,
Висуши хвартух крайом, крайом.
Висуши хвартух крайом, крайом,

Щоб мене ненька не пізнала,
Щоб ще й мою не назвала,
Щоб ще й мою не назвала,
Ой повій, вітре, через ворота,
Висуши хвартух краще золота,
Висуши хвартух краще золота.

*Записано 03.07.2003 р.
від Кучер Параски Семенівни, 1930 р.н.,
в с.Ятранівка, Уманського р-ну*

Жартівливі йорданські пісні з Уманщини

Як на річці, на Йордані²¹²

Зробив тато мамі сані.

Як почали спускатися,

Стали сані ламатися.

Мама таточка ругає,

Що аж луна ремигає.

Тато маму гочкуром,

Та й регочуться вдвойом.

Тато чорний, мама чорна

Та й зробили собі жорна.

Як почали крупу дерти,

Можна було з сміху вмерти.

Тато – кадриль, мама – польку.

Тато – хутше за лопату,

Мама – кадриль поза хату.

Тато каже:

– Наше жито, ніби справді все побрито.

Мама каже розпалено:

– Чи не бачиш, що стрижено?

Ой гук пішов на весь куток:

Тато маму – та за платок,

А вона – за рогачі,

Сховалася на печі.

*Записав Д. Щербаківський
у с. Косенівка, Уманщинського повіту*

Ой на річці, на Гордані²¹³

²¹² Гнатюк В. Колядки і щедрівки зібрав Володимир Гнатюк. Т.ІІ (колядки парубкові, дівчині, жартівливі, пародії// Етнографічний збірник, Т. XXXVI, Львів, 1914. – С. 339.

²¹³ Гнатюк В. Колядки і щедрівки зібрав Володимир Гнатюк. Т.ІІ (колядки парубкові, дівчині, жартівливі, пародії// Етнографічний збірник, Т. XXXVI, Львів, 1914. – С. 135.

Сидить баба на ковбані.
Сидить, сидить та й заснула.
– Я не пхала!
Беруть свиню та й на вила.
Вона каже:
– Я не винна!
Беруть свиню аж на ганок,
Дають свині триста палок.

*Записав Д. Щербаківський
на Уманиціні.*

Ой на річці, на Гордані,²¹⁴
Дайте хліба – піду далі!

*Записав у 1963 р. М.Ф.Мицик
від Горпини Захарівни Мицик, 1874 р.н.,
у с. Вишнопіль, Тальнівського р-ну*

Ой на річці, на Гордані²¹⁵
Купив тато мамі сані.
Мама з печі спускалася –
В мамі ніжка зламалася.

*Записав у 1963 р. М.Ф.Мицик
від Горпини Захарівни Мицик, 1874 р.н.,
у с. Вишнопіль, Тальнівського р-ну.*

Ой на річці, на Синиці²¹⁶
Продав батько дві телиці.
Батько скаче, мати плаче,
А жид телички чебиряче.

*Записав у 1963 р. М.Ф.Мицик
від Горпини Захарівни Мицик, 1874 р.н.,
у с. Вишнопіль, Тальнівського р-ну.*

²¹⁴ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф.14–3. – од. зб. 162. – А. 17.

²¹⁵ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф.14–3. – од. зб. 162. – А. 17.

²¹⁶ ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – ф.14–3. – од. зб. 162. – А. 17.

Народне обрядодійство «Коза»
«Коза»²¹⁷
(інтермедія)

Дід: (з козою в руках)

1. Гоц, козуле, гоц,
Поскачи тута хоч.
2. Поскачи тут,
Щось нам дадать.(2)
3. Ой дасть наш пан
Пшениченьки лан. (2)
4. Ой дадуть наш пан
Мірочку гречки. (2)
5. Мірочку гречки
На варенички. (2)
6. Ой дадуть наш пан
Мірочку гречки. (2)
7. В нашої кози
Чорні ріжечки. (2)
8. Гоц, козуню, гоц,
Поскачи, як хоч. (2)
9. Поскачи отут:
Щось нам дадуть. (2)
10. Ой дадуть наш пан
Півзолотого. (2)
11. Як подобріють –
Дадуть цілого. (2)
12. Ой дадуть нам пан,
Як не руб, то два. (2)
13. Як не руб, то два,
А то й півтора. (2)
14. Гоц, козуню, гоц,
Поскачи, як хоч. (2)
15. Поскочи отут:
Щось нам пан дадуть. (2)
16. Ой дадуть нам пан
Мірку пшениці. (2)
17. Мірку пшениці
На паляниці. (2)
18. Скачи, козуню,
Не оглядайся. (2)
19. На мене, діда,

²¹⁷ ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. – ф. 14 – 3. – од. зб. 162. – Арк. 21, № 2.

- Не сподівайся. (2)
20. Бо в мене, діда,
Борода сіда. (2)
21. Борода сіда,
Шовкові вуса. (2)
22. Шовкові вуса,
Когось боюся. (2)
23. Щоб тебе трясло,
Ще й твою жінку. (2)
24. Щоб у тебе витрясло
Легке й печінку. (2)
25. Щоб тебе трясло,
Ще й твої діти. (2)
26. Щоб тобі не дало
В хаті сидіти. (2)
27. Щоб тебе трясло
Ще й твою маму. (2)
28. Щоб тебе затрясло
В глибоку яму. (2)
29. Щоб тебе трясло
Ще й твою душу. (2)
30. Щоб з тебе витрясло
І твою душу. (2)
31. Гоц, козуню, гоц,
Поскачи, як хоч. (2)
32. Поскачи отут,
Щось нам там дадуть. (2)
33. Подарував пан
Мірку пшениці. (2)
34. А коза жерла,
Пшеницю сперла. (2)
35. Пшеницю сперла –
Та й коза вмерла. (2)
(Дохла коза падає на підлогу)
Циган: (Підбігає і міряє дохлу козу)
36. Це – буде на постоли,
А це – на волоки. (2)
37. Ой дав хазяїн чарку,
То дасть ще і шкварку. (2)
Ой, пане-хазяїне, ваша хата нещаслива: коза дохла!
Понюхайте! Чи жива? Чи здорова? А ще пристрій змовте. Як не
поможе, то скарай усіх, Боже! (Читає «пристрій»).
38. Господи,
Отченаш, бардели.

39. Як тут, так там,
По коліна кафтан.

40. Біг пес

Через панський овес.

41. Загубив чотири нозі,
П'ятий – хвіст.

42. Як не буде козі здиху,
То буде зріст.

(Махає дрючком по ногах людей, що оточили його, козу й цигана)

43. Від порога й до стола,
Щоб моя кізонька встала.

(Коза підіймається)

Дід каже:

– Подякуй, пана-хазяїна!

Разом з виступом діда з козою співають Василь і Маланка. Василь припадає, обнімає Маланку.

Василь:

44. І шумить, і гуде –
Коза річкою йде.

45. Здоров була, чорнобрива,
Бо я люблю тебе!

Маланка:

46. Не ходи по льоду,
Бо провалишся.

47. Чи ти мене вірно любиш,
Чи так хвалишся?

Василь:

48. Як я тебе не люблю,
Скарай мене, Боже!

49. Буду тебе цілувати,
Поки сон не зможе!

Маланка:

50. Вже й націлувався,
Вже й намиливався.

51. Як у саду соловейко
Та й нащобетався.

52. Було в мене три перстені,
Та всі розкотились.

53. Було в мене три вхажори,
Та всі показалися.

54. Один ізказився,
Другий утопився.

55. А тебе, щоб чорти взяли,
Щоб не волочився!

Василь:

56. Чи я, мамцю, не доріс,
Чия, мамцю, переріс?

57. Чи не в зруб наша хата,
Що не люблять дівчата?

Маланка:

58. Ой, ти, синку, не доріс,
Ой, ти, синку, переріс.

59. І не в зруб наша хата,
Що не люблять дівчата.

60. В тебе стан, як у баби,
В тебе очі, як у жаби.

61. Руки-ноги, як у рака,
А сам рудий, як собака.

62. Ще й без верхньої губи,
Як цілуєш, видно зуби!

*Записав М.Ф. Мицик 25.12. 1963 р.
від Мицик Горпини Захарвни
у с. Вишнопіль Тальнівського р-ну*

Ой, козо, козо,

Козо-небого,

Потанцюй зі мною

Отут пеленою.

Де коза ходить,

То там жито родить.

Де коза ногою,

Там жито копою.

Де коза рогом,

Там жито стогом.

*Записав Теофан Яремович Фіалко
від Ганни Махтеївни Фіалко, 1867 р.н.,
в с. Косенівка Уманського р-ну.*

Го-го-го , коза!²¹⁸

Го-го-го, сірая!

Го-го-го, білая!

Ой розходилася, розвеселилася,

По всьому дому, по веселому!

Де коза ходить, там жито родить!

Де не буває – там вилягає...

Де коза ногою – там жито копою!

²¹⁸Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

Де коза рогом – там жито стогом!
А в нас на Мандрівці, усі хлопці – стрільці.
Встріли козу у праве вушко,
В праве вушко у саме серденько!
Тут коза впала – нежива стала,
А міхоноша бере дудочку:
Надулась жила, коза ожила,
Та й пішла коза та й стрибаючи,
Та стрибаючи, та гасаючи,
Своїх діток, шукаючи!...
Т-р-р-т, коза!

*Записано 30.06.2001р.
від Сук Марії Фрісанівни, 1929 р.н.,
в с. Легедзине, Тальнівського р-ну.*

Го-го-го, сіра!²¹⁹
Го-го-го, біла!
Ой, розходилася, розвеселилася
По всьому дому, по веселому!
Де коза ходить, там жито родить!
Де не буває, там вилягає...
Де коза ногою, там жито – копою!
Де коза рогом, там жито – стогом!
А в нас на Сандрівці усі хлопці – стрільці,
Встрілили козу у праве вушко,
В праве вушко – в саме сердечко!
Тут коза впала, нежива стала,
А міхоноша бере дудочку:
Надулась жила, коза ожила
Та й пішла коза, та й стрибаючи,
Та стрибаючи, гасаючи,
Своїх діток та шукаючи!..
Т-р-р-р-т, коза!

*Записано 02.07.2000 р.,
від Пушкаренко Марії Василівни,
1946 р.н., в м.Христинівка*

²¹⁹ Архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школи» УДПУ імені П.Г.Тичини.

